

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА
ГРІНЧЕНКА

ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Кафедра міжнародних відносин

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії»

Освітня програма 291.00.02 «Регіональні студії»

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПОШИРЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО
СКЕПТИЦИЗМУ В США

Студентки 4 курсу

денної форми навчання

Пізик Крістіни Вячеславівни

Науковий керівник:

кандидат політичних наук,

доцент кафедри міжнародних відносин

Караваєв В.С.

Київ – 2026

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	8
1.1 Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження	8
1.2 Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження	11
РОЗДІЛ 2. ГЕНЕЗА ТА ЕВОЛЮЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ США	14
2.1 Історичні етапи формування екологічної політики США	14
2.2 Законодавче регулювання та інституційна структура екологічної політики США	29
2.3 Участь США у глобальних кліматичних ініціативах	34
РОЗДІЛ 3. ПОЛІТИЧНІ ТА СУСПІЛЬНІ ПРОЯВИ ЕКОЛОГІЧНОГО СКЕПТИЦИЗМУ В США	38
3.1 Ідеологічна поляризація та відображення скептицизму в діяльності уряду США	38
3.2 Реакція суспільства на реалізацію екологічної політики урядом	46
3.3 Вплив корпоративного лобізму на кліматичний дискурс	51
РОЗДІЛ 4 НАСЛІДКИ ЕКОЛОГІЧНОГО СКЕПТИЦИЗМУ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ	56
4.1 Дестабілізація міжнародної системи екологічної безпеки внаслідок курсу США	56
4.2 Роль кліматичної грамотності у подоланні скептицизму	62

4.3 Адаптація американського досвіду для стратегії післявоєнного екологічного відновлення України	66
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	75

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

США - Сполучені Штати Америки;

ЕРА - Агентство з охорони навколишнього середовища
США(Environmental Protection Agency);

НУО - Неурядова організація;

ІРСС - Intergovernmental Panel on Climate Change;

ООН - Організація Об'єднаних Націй;

СО₂ - діоксид вуглецю (вуглекислий газ);

CNN - американська телекомпанія Cable News Network;

ЗМІ - Засоби масової інформації;

АЕС - атомна електростанція;

H₂O - це хімічна формула води.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У ХХІ столітті проблема зміни клімату стала однією з ключових глобальних загроз для міжнародної безпеки, економічного розвитку та стабільності екосистем. Підвищення середньої температури повітря, збільшення кількості природних катастроф, деградація природних ресурсів, втрата біорізноманіття та погіршення якості життя населення свідчать про необхідність активізації міжнародної екологічної політики. У цих умовах особливого значення набуває роль провідних держав світу, здатних суттєво впливати на темпи реалізації глобальних кліматичних цілей. Однією з таких держав є Сполучені Штати Америки – країна, яка займає провідні позиції у світовій економіці, енергетичному секторі та міжнародній політиці, а також є однією з країн з найбільшими показниками викидів парникових газів.

Водночас екологічна політика США характеризується суперечливістю та нестабільністю, що значною мірою пов'язано з поширенням екологічного скептицизму. У політичному та суспільному дискурсі США тривалий час існують сумніви щодо масштабів кліматичних змін, причин їхнього виникнення та доцільності впровадження жорсткої екологічної політики. Кліматичний скептицизм проявляється як у діяльності окремих політичних діячів, так і в реакції частини суспільства. Особливо помітним це стало під час першого президентського терміну Дональда Трампа, коли відбулося згорання низки екологічних ініціатив, скорочення фінансування кліматичних програм та вихід США з Паризької кліматичної угоди.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що поширення екологічного скептицизму впливає не лише на внутрішню політику США, а й на міжнародну систему екологічного співробітництва загалом. Від позиції США значною мірою залежить ефективність глобальних механізмів боротьби зі зміною клімату, фінансування міжнародних екологічних програм та темпи розвитку світової “зеленої” економіки. Крім того, дослідження американського досвіду є важливим для України, яка перебуває на етапі формування довгострокової

стратегії післявоєнного відновлення та інтеграції до європейського політичного простору. Аналіз причин та наслідків екологічного скептицизму у США дозволяє виявити потенційні ризики для державної екологічної політики та сформулювати рекомендації щодо розвитку кліматичної грамотності та інтеграції кліматичних питань у систему національної безпеки.

Об'єктом дослідження є екологічна політика Сполучених Штатів Америки в умовах сучасних кліматичних викликів.

Предметом дослідження є причини, прояви та наслідки поширення екологічного скептицизму у США, а також механізми його впливу на внутрішню та міжнародну політику держави.

Метою бакалаврської роботи є дослідження причин та наслідків поширення екологічного скептицизму у США, а також визначення можливих шляхів подолання його негативного впливу на екологічну політику та міжнародне кліматичне співробітництво.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі **завдання дослідження**:

- 1) охарактеризувати особливості формування екологічної політики США;
- 2) ознайомитися з законодавчою внутрішньою базою та міжнародною активністю екологічної політики США;
- 3) проаналізувати причини поширення екологічного скептицизму в американському суспільстві та політичному середовищі;
- 4) визначити прояви екологічного скептицизму у політичній діяльності та серед суспільства США;
- 5) встановити наслідки екологічного скептицизму для внутрішньої та міжнародної ситуації;
- 6) з'ясувати роль політичних, економічних, медійних та соціокультурних факторів у просуванні кліматичної грамотності;
- 7) сформулювати висновки та практичні рекомендації для України на основі американського досвіду.

Територіальні межі дослідження охоплюють Сполучені Штати Америки як державу, що є одним із ключових суб'єктів міжнародної кліматичної політики. Водночас у роботі також розглядається міжнародний вимір впливу екологічного скептицизму США на глобальне екологічне співробітництво та можливі висновки для України.

Хронологічні межі дослідження починаються з середини ХІХ століття – періоду формування екологічної свідомості. Найширше розглянуто період кінця ХХ – початку ХХІ століття, коли проблема зміни клімату стала важливою складовою міжнародної політики та внутрішньодержавного політичного дискурсу США. Особлива увага приділяється періоду президентства Дональда Трампа як етапу активізації екологічного скептицизму на державному рівні.

Теоретичне значення роботи полягає у систематизації підходів до вивчення екологічного скептицизму як політичного та суспільного явища, а також у визначенні взаємозв'язку між екологічною політикою, політичними процесами та громадською думкою у США.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів для аналізу ризиків формування екологічного скептицизму в Україні, розробки інформаційно-освітніх програм у сфері кліматичної грамотності, а також під час формування державної політики у сфері післявоєнного екологічного відновлення та енергетичної трансформації.

Апробація результатів дослідження проводилася 21 травня 2026 на VI студентській науковій конференції «Актуальні проблеми міжнародних відносин».

Структура роботи зумовлена метою та завданнями дослідження. Бакалаврська робота складається зі вступу, чотирьох розділів, поділених на підрозділи, висновків та списку використаних джерел і літератури. У роботі послідовно розглядаються теоретичні аспекти дослідження, особливості екологічної політики США, причини та прояви екологічного скептицизму, а також його наслідки та можливі шляхи подолання.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження

Проблематика екологічного скептицизму у Сполучених Штатах Америки є предметом дослідження представників різних галузей науки — міжнародних відносин, політології, соціології, екологічної політики, історії та економіки. Особливість цієї тематики полягає у її міждисциплінарному характері, оскільки екологічний скептицизм пов'язаний не лише з питаннями довкілля, а й з політичними ідеологіями, економічними інтересами, діяльністю державних інституцій, суспільними настроями та міжнародною політикою. У сучасній науковій літературі значна увага приділяється причинам поширення екологічного скептицизму, його політичному використанню та впливу на формування екологічної політики США.

Під час підготовки бакалаврської роботи було використано комплекс наукової, аналітичної та публіцистичної літератури, а також офіційних документів і матеріалів державних установ США. Опрацьовані матеріали можна умовно поділити на декілька груп.

Першу групу становлять наукові праці та монографії, присвячені екологічній політиці США та міжнародним екологічним процесам. Важливе значення для дослідження мала монографія Т. Ю. Перги «Екологічна політика США. Епоха становлення». У роботі ґрунтовно розкриваються історичні передумови формування американської екологічної політики, процес становлення природоохоронних інституцій та особливості взаємодії держави, суспільства і бізнесу у сфері охорони довкілля. Праця дозволяє простежити витоки сучасного екологічного скептицизму через історичний розвиток американського суспільства та його ставлення до природних ресурсів. До цієї ж групи належить магістерська робота Д. Ю. Нікітенка «Екологічна політика країн світу: національний та наднаціональний аспекти», у якій розглядаються особливості екологічної політики різних держав, механізми міжнародного

екологічного співробітництва та вплив глобальних процесів на формування державної екологічної стратегії. Праця стала корисною для визначення місця США у міжнародній кліматичній політиці та аналізу суперечностей між національними економічними інтересами й глобальними екологічними цілями.

Другу групу становлять аналітичні та експертні публікації, присвячені сучасній екологічній політиці США, кліматичному скептицизму та діяльності американських політичних лідерів. Значну увагу приділено матеріалам, що аналізують політику адміністрацій Джо Байдена та Дональда Трампа. Зокрема, статті Steven Cohen «President Biden's Environmental Record» та «Biden and the environment: what did he achieve?» висвітлюють основні досягнення адміністрації Байдена у сфері екологічної політики, розвитку «зеленої» енергетики та міжнародного кліматичного співробітництва. Водночас матеріали Brad Plumer, Lisa Friedman, Maxine Joselow та Scott Dance щодо змін енергетичної та кліматичної політики під час президентства Дональда Трампа дозволяють проаналізувати прояви екологічного скептицизму у державному управлінні.

Особливу частину знайденого матеріалу було взято з досліджень причин поширення кліматичного скептицизму з праць Jérôme Viala-Gaudefroy «Why is climate scepticism so successful in the United States?» та дослідження Pew Research Center «Why Some Americans Do Not See Urgency on Climate Change». У цих роботах аналізуються політичні, соціальні, культурні та психологічні чинники екологічного скептицизму, а також особливості сприйняття проблеми зміни клімату різними групами населення США. Окрему увагу приділено впливу політичної поляризації та рівня довіри до науки на формування суспільних поглядів.

Важливе значення для дослідження мали також праці, присвячені впливу великого бізнесу та енергетичних корпорацій на формування кліматичної політики США. Зокрема, використано публікації Bernie Sanders, Lisa Song та Greenpeace, у яких аналізується діяльність ExxonMobil, Koch Industries та інших енергетичних компаній, що фінансували організації та інформаційні кампанії, спрямовані на поширення сумнівів щодо кліматичних змін. Ці джерела

дозволили дослідити взаємозв'язок між корпоративними інтересами, політичним лобізмом та екологічним скептицизмом.

Окрему групу становлять матеріали засобів масової інформації та інформаційно-аналітичних платформ. Було використано публікації BBC News, PBS News, Reuters, The Washington Post, Politico, Associated Press, Science News, The New York Times та інших медіа. Ці джерела містять інформацію про виступи політичних діячів, реакцію суспільства на екологічну політику уряду, міжнародні кліматичні дискусії та сучасні екологічні конфлікти у США. Особливу цінність вони мають для аналізу актуальних політичних процесів, суспільної реакції на рішення адміністрації Дональда Трампа та діяльності екологічних рухів.

У процесі дослідження активно використовувалися офіційні документи та матеріали державних установ США. До цієї групи належать стратегічні документи Environmental Protection Agency, матеріали U.S. Department of State, законодавчі та нормативні акти EPA, інформація про міжнародні екологічні угоди та екологічні програми уряду США. Зокрема, були використані документи «FY 2026–2030 Strategic Plan», «Laws & Regulations», «Enforcement», «Current Trade Agreements With Environmental Chapters» та інші офіційні ресурси. Використання цих джерел дозволило дослідити офіційну позицію державних органів США щодо кліматичної політики, механізмів регулювання викидів та міжнародної екологічної співпраці.

Окрему групу джерел становлять виступи політичних діячів, інтерв'ю, публічні заяви та повідомлення у соціальних мережах. Важливими для дослідження були заяви Дональда Трампа, Теда Круза, Марко Рубіо, Майка Пенса, Вівека Рамасвами та інших американських політиків, які містили елементи екологічного скептицизму або критику кліматичної політики. Особливе значення мало використання дописів Дональда Трампа у соціальній мережі X, оскільки вони демонструють характерну для сучасного політичного дискурсу форму поширення скептичних наративів щодо глобального потепління. Джерелом-знахідкою став архів текстів виступів чи заяв політичних діячів On The Issue. У ньому можна знайти позицію політичного діяча щодо різних питань.

Також у роботі використовувалися матеріали громадських організацій та екологічних рухів, зокрема Earthjustice, Greenpeace, Union of Concerned Scientists та Stand Up For Science. Вони дозволили проаналізувати реакцію громадянського суспільства на екологічну політику уряду, форми екологічного активізму та сучасні конфлікти навколо кліматичної політики у США.

1.2 Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження

Для комплексного дослідження екологічного скептицизму у США важливе значення має визначення основних понять і категорій, які використовуються у роботі.

Ключовим поняттям дослідження є «екологічний скептицизм». Під цим терміном розуміється сукупність поглядів, що ставлять під сумнів масштаби зміни клімату, антропогенний характер глобального потепління, достовірність наукових висновків або доцільність екологічної політики держави. Екологічний скептицизм може проявлятися як у формі повного заперечення кліматичних змін, так і у формі критики методів боротьби з ними чи сумнівів щодо ефективності міжнародних екологічних ініціатив.

Важливим поняттям є також «кліматична політика». Під кліматичною політикою розуміється сукупність державних і міжнародних заходів, спрямованих на боротьбу зі зміною клімату, скорочення викидів парникових газів, розвиток відновлюваної енергетики та адаптацію до кліматичних змін. У контексті США кліматична політика часто стає предметом політичних суперечностей через її вплив на економіку, енергетичний сектор та роль державного регулювання.

У роботі використовується поняття «екологічна політика», яке охоплює діяльність держави, міжнародних організацій та суспільства, спрямовану на охорону довкілля, раціональне використання природних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки.

Поняття «політична поляризація» застосовується для характеристики глибокого ідеологічного поділу американського суспільства щодо питань

кліматичної політики та екологічного регулювання. У межах дослідження поляризація розглядається як один із ключових чинників поширення екологічного скептицизму у вигляді розподілу політичного устрою на демократичну та республіканську ідеологію.

Також у роботі використовуються поняття «екологічний рух», «кліматичний активізм», «лобізм», «відновлювана енергетика», «кліматичне регулювання», «екологічна справедливість», «громадянська мобілізація», «антропогенний вплив» та «інвайронменталізм».

Методологічну основу дослідження становлять:

- Загальнофілософський метод, який дозволив розглядати екологічний скептицизм як явище, що перебуває у постійному розвитку та змінюється під впливом політичних, економічних і суспільних процесів. Завдяки цьому методу було досліджено суперечності між економічними інтересами та потребами екологічного регулювання. Паралельно використовувався системний метод, який дозволив розглядати екологічний скептицизм як комплексне явище, пов'язане з політичною системою, економічними інтересами, суспільними настроями та міжнародними процесами.

- Історичний метод було використано для дослідження формування американської моделі ставлення до природи та еволюції екологічної політики США від середини XIX століття до сучасності. За допомогою цього методу було проаналізовано діяльність адміністрацій Теодора Рузвельта, Рональда Рейгана, Дональда Трампа та інших політичних діячів. Риторичну політичних діячів допоміг проаналізувати контент-аналіз. Його було використано під час дослідження виступів, інтерв'ю, публікацій у соціальних мережах та офіційних заяв американських політиків. Завдяки цьому методу було виявлено основні аргументи екологічного скептицизму та особливості їхнього використання у політичному дискурсі. Аналіз позицій політичних діячів продовжувався зіставленням позицій представників Республіканської та Демократичної партій щодо кліматичної політики, а також для аналізу відмінностей між

прихильниками екологічних реформ та екологічними скептиками завдяки використанню порівняльного методу.

- Метод політичного аналізу дозволив дослідити вплив екологічної проблематики на внутрішню та зовнішню політику США, роль політичної риторики та використання кліматичної тематики у передвиборчих кампаніях.

РОЗДІЛ 2

ГЕНЕЗА ТА ЕВОЛЮЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ США

2.1 Історичні етапи формування екологічної політики США

Для з'ясування причин формування екологічного скептицизму в США доцільно проаналізувати історію становлення та розвитку природоохоронної політики держави. Такий підхід допоможе зрозуміти провокуючі чинники зародження діючих принципів у світогляді американського суспільства.

У другій половині XIX століття в Америці був низький рівень розвитку медицини та поширювались проблеми з антисанітарією. Зазначені проблеми були наслідком відсутності аналізу стану доступних ресурсів людського користування – повітря, води та їжі. Стало зрозуміло, що причиною поширення інфекцій може бути забруднений стан водойми. Таким чином почала зароджуватися філософія американського інвайронменталізму, внаслідок розвитку якої в кожному штаті було створено комітети з охорони здоров'я. Головним завданням у роботі комітетів був контроль стану води та попередження їхнього забруднення.

Це був перший крок до запровадження дій із захисту довкілля. Згодом було створено посаду агента з якості та стану лісів. Починав формуватися «Громадський Консерваціоністський рух», який відповідав за збереження дикої природи та витоків її діяльності (безпосередньо тоді йшла мова про рибальство та полювання). Тоді ж починали виникати природоохоронні неурядові організації. Наприклад Sierra Club, які і сьогодні вважається однією з найбільш авторитетних НУО США. Її було створено М'юром в 1892. Хоча згодом через незгоду прихильників консерваціонізму, він очолив «менш прагматичний» за своїм підходом альтернативний «Охоронний рух».

Якщо ж говорити про документальну базу, то першим законодавчим актом у природоохоронній сфері став Закон про річки і Бухти (1899 р.). Він встановлював правила судноплавства та встановлював обмеження по діях, які можуть допустити забруднення портів чи судноплавних вод.

Наприкінці XIX століття через дискусій щодо людського впливу на навколишнє середовище виникли й різні погляди на соціально-економічні зміни в країні. На питанні денному поставала гуманність використання природних ресурсів задля економічного розвитку Америки. Прихильники економічного прогресу ждали переходу американського суспільства з аграрного на індустріальне. Опоненти навпаки виступали за повернення до аграрного системи розвитку, а дехто навіть віддав перевагу природі, якої не дістав людський вплив. Тож сформувались і різні підходи до запровадження природничої політики. Найпоширенішими були «консерваціоністи» та «презерваціоністи». Перші користувалися більшістю прихильників. Вони виступали проти легковажного використання природних ресурсів (деревини, земельних ресурсів, тварин) задля інтересів бізнесу. Другі вважали за обов'язок охорону дикої фауни. Фактично різниця у них полягала в тому, що консерваціоністи виступали за використання зваженої кількості природних ресурсів, а презерваціоністи виступали за повну відмову використання природних ресурсів. Консервація природних ресурсів була взята основою того часу у побудові ідеології екологічної політики США.

Президента США Рузвельт, який був власне консерваціоністом, вважають першим представником своєї посади, який почав рух за збереження багатств природної спадщини, що є власне одним з найбільших його здобутків. Але у своїй роботі він дослухався і до позиції презерваціоністів. Наприклад після розмови з Дж. Мьюром, який був представником «охоронців», у своїх діях він намагався зменшити використання водних та лісових ресурсів, хоча їм і не вдалося знайти компромісу щодо будівництва дамб. Власне завдячуючи праці Рузвельта, охоронна природних ресурсів стала пріоритетним напрямком екологічної та державної політики США. І що найголовніше, він розглядав природні ресурси як інструмент якісного економічного зростання, а неналежне ставлення до них буде нести незворотні наслідки та великі збитки. Тож свою екологічну політику він будував на державному контролі розумного використання ресурсів задля благополуччя життя майбутніх поколінь. Основну свою діяльність він

спрямовував на охорону лісів. Але на жаль, політика Рузвельта щодо охорони навколишнього середовища не заручилась підтримкою у Конгресі.

Незважаючи на те, що багато ідей президента так і не було впроваджено, він залишив фундаментальний підхід до побудови державної природоохоронної політики. Хоч перші внески були зроблені попередниками Рузвельта Клівлендом та Мак-Кінлі, проте саме Рузвельт систематизував цей процес. Його ідеї власне були модернізовані до сучасного бачення екологічної політики США.

Політика його наступників президентів-демократів Вудро Вільсон та Тафта щодо питань охорони довкілля була дотичною до ідеології Рузвельта. Вони акцентували свою природоохоронну діяльність на збереженні вимираючих видів. Також в період президентської діяльності Вудро Вільсона було започатковано рух «Environmental Health Movement»¹, який приніс за собою низку заходів покращення рівня якості життя американського суспільства. У міста вперше почала постачатися чиста вода, стічні труби почали більш якісно очищати та нарешті розпочалась боротьба з антисанітарією. У цілому, незважаючи на те, що діяльність природоохоронної діяльності послідовників була менш активною ніж у Т. Рузвельта, але екологічна свідомість населення почала зростати, а політика консервації почала закріплюватися в державно політичних рішеннях країни. Охоронна довкілля почала проявлятися як окремий автономний вектор внутрішньої політики.

Але з початком Першої світової війни пріоритетність захисту навколишнього середовища відійшла на задній план через орієнтацію всіх ресурсів на захист та боротьбу. Поширювалося будівництво військових об'єктів, що безпосередньо впливало на погіршення стану довкілля. Але з військовим виробництвом та розвитком промисловості зростала економіка країни. Зростала кількість монополій та кількість їхніх доходів, яка залежала безпосередньо від використання природних ресурсів. Великий акцент впав на видобуток вугілля та

¹ Т. Ю. Перга. ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА США. ЕПОХА СТАНОВЛЕННЯ: Монографія. НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ ДУ «ІНСТИТУТ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ НАН УКРАЇНИ». Київ: «Центр учбової літератури»,

нафти, що сприяло розвитку паливно-енергетичної бази. Великий відсоток автомобілів випускали саме в США. Відсутність ведення бойових дій на території США дало змогу вирощувати більш сільськогосподарських продуктів та експортувати їх. Це все неабияк сприяло підняттю економічних показників країни та робило її найрозвинутішою країною світу. Але при цьому неабияк сприяло виникненню екологічної кризи через забруднення, неконтрольоване розширення та використання землі, ерозії ґрунту та ін. У різних вітках політики почав поширюватися принцип «Більше за будь-яку ціну», що засіло в їхній ідеології на довгий період.

Розуміння наближення закінчення війни ознаменувало й активізацію екологічних рухів. Почали розглядатися шляхи подолання наслідків війни шляхом нормалізації роботи сільського господарства. Та почали проводитися дослідження з виявлення рівня якості природних показників. Було створено навіть Службу національних парків, що говорить про закріплення у громадян цінностей охорони дарів природи навіть в скрутні часи.

Поширення підприємств виробництва негативно впливало на стан довкілля. Найбільше страждав водний простір, який забруднювався викидами відходів з промислових підприємств. Якість води у деяких місцях була настільки не задовільною, що її використовували для миття залізничного транспорту. Наслідком такої експлуатації була корозія металу. Рівень забруднення довкілля підприємствами не контролювався державою. Пріоритетність того періоду надавалася задовільненню потреб американців, які зростали з розвитком індустріалізації і появою нових товарів користування, а не питанню захисту навколишнього середовища.

Акцент на вирішенні екологічних проблем в період «просперіті» з'являвся зазвичай після природних явищ, які понесли за собою масові явища (наприклад повінь на річці Міссісіпі, яка понесла за собою великі збитки для держави та усвідомлення того, що регулюванням стихійних лих має займатися держава). Внаслідок цього у 1928 році був прийнятий Закон про боротьбу з повенями). Акцентували увагу на проблему зловживання природними ресурсами

підприємств також і «консерваціоністи». Безпосередньо виник конфлікт за використання водних ресурсів. «Консерваціоністи» виступали за контроль використання гідроресурсів науковцями, які не підпорядковувалися впливу політичних поглядів. Але приватні підприємства виступали за збереження свого впливу у вирішенні питань використання ресурсів. Як висновок цього конфлікту було підписано два закони, які регулювали використання гідроресурсів. Хоч ці закони й мали суперечливий характер для ідеології, яку відстоювали «консерваціоністи», та все ж вони принесли й прогресивні рішення у цьому питанні. Також свою природоохоронну діяльність уряд впроваджував у політиці створення національних лісів та парків, яка була однією з найуспішніших у реалізації екологічної політики того часу.

Але згодом США переживала кризу, яку ознаменували як період «Великої депресії». В цей же період країна переживала природні катаклізми. Президент США з 1933 року Франклін Теодор Рузвельт взяв на себе зобов'язання відновити економічну ситуацію країни після обвалу фондових ринків США. Він запустив проєкт «Новий курс», який включав в собі і програми відмови від нерозумного користування земельних ресурсів та подолання наслідків стихійних лих. Була навіть програма, яка покращувала відразу дві проблеми: економічний та екологічний стан США – «Civilian Conservation Corps, CCC». Цей проєкт дав можливість мільйонам безробітним знайти роботу та зробити свій вклад у консервацію природних ресурсів для кожного штату (це безпосередньо матиме свій вплив на формування політики інвайронменталізму для США після другої світової війни.)² Для учасників «Цивільного корпусу охорони навколишнього середовища» відкривалися можливості отримати житло, їжу та гроші, а для благополуччя співіснування людини та природи вони за цей час посадили мільйони дерев, збудували дороги та готелі, розвинули інфраструктуру у сотні тисяч парках і що найголовніше вдосконалили методику ліквідації лісових

² Maher M. Nature's New Deal: The Civilian Conservation Corps and the Roots of the American Environmental. URL:<https://dokumen.pub>

пожеж. Цей проєкт не лише вирішив проблему з безробіття, але й повернув ставлення громадськості до консерваціонізму в позитивний бік. Охорона навколишнього середовища почала сприйматися як внесок у стан людського здоров'я та почало відповідно підтримуватися у просуванні відповідних наративів.

У загальному період Великої депресії мав значний внесок у формуванні екологічної політики США. Президент Ф. Рузвельт завдяки досвіду попередників, особистій мотивації та прихильності консервації побудував свою політику в такий спосіб, що вкладання зусиль у вирішення проблем довкілля сприяло економічному і соціальному розвитку. Його програма по будівництву міської інфраструктури та національних природних парків та заповідників показала, що реалізація екологічних завдань не перешкоджала економічному відновленню. У наш час перегляд політичного підходу до концепції «Нового курсу» може допомогти створити умови для існування ефективної екологічної та економічної політики.

Друга половина 1930-х років характеризувалась розширенням екозахисних дій. Напередодні Другої світової війни акцент падав на селекцію пам'яток, які потребували охорони як об'єкти національної спадщини. Але згодом розвиток індустріалізації почав впливати формування нової філософії серед суспільства щодо ставлення до питання захисту навколишнього середовища. Підхід змінився від намагань вилучити максимальний прибуток з природних ресурсів до намагань забезпечити екологічний баланс на користь людського здоров'я.

Але вже з початком Другої світової війни та з результатами її закінчення пріоритетність серед впливових політичних осіб знову перейшла до економічного зростання безпосередньо через вилучення надходжень з природних ресурсів. Такі дії провокували активний спротив «зелених». Науковці публікували роботи з висвітленням негативного впливу на навколишнє середовище та передбаченнями можливих катастроф, що розширювало свідомість людей у питанні екологічної проблематики.

Наступні 20 років характеризувалися впровадженням законодавчих актів, які стосувалися питань захисту навколишнього середовища: Закон про контроль за

забрудненням вод (1948), Закон про контроль за забрудненням повітря (1955), Закон про контроль за автомобільними викидами (1965), Закон про дикі та мальовничі річки (1968). У 1970 році були внесені зміни до Закону про контроль забруднення повітря. Завдяки цим правкам люди отримали можливість вдаватися до звинувачень юридичного характеру на осіб чи компанії, що не дотримувалися прийнятих норм. А у правках 1977 року були вчинені спроби запобігання завданню шкоди озоновому шару Земної кулі, що у свою чергу дає нам зрозуміти, що ці дії фінансувалися державою.

В 1960-х Рейчел Карсоном була опублікована статтю-засудження в «Тиха весна» неякісного використання пестицидів. Забруднення повітря та води швидко поширювалось, що призводило до нової хвилі занепокоєння серед суспільства. Витік нафти в морській платформі в Каліфорнії, спалах річки Кайахога через забруднення хімічними відходами та інші катастрофи призвели до оцінки ситуації на іншому рівні. Розуміння обмеженої кількості ресурсності Землі почало підкріплюватися і знімками нашої планети з космосу різницею в 26 років, які своєю чергою підтверджували заяви видань про майбутню екологічну катастрофу. Тож згодом на початку 1970 як відповідь на громадське занепокоєння забрудненнями, президент Річард Ніксон надіслав Палаті представників Сенату звернення, яке складалося з 37 пунктів та стосувалося питання захисту довкілля. В пунктах йшлося про:

- Запит на фінансування реставрації водоочисних споруд; та відповідно очищення об'єктів, які забруднювали повітря та воду;
- Вимогу встановити національні стандарти рівня якості повітря;
- Початок фінансувати дослідження, які допоможуть зменшити викиди парникових газів з автотранспортних засобів;
- Розробку законодавства про заборону викидів у Великі озера;
- Пропозицію на встановлення податків на свинцеві добавки в бензині

- Планування встановлення сильніших гарантій на безпечне транспортування нафти
- Розробку та затвердження Національного плану дій щодо усунення наслідків витoku нафти у разі катастрофи.

Планувалося створити програми, які б ефективно виконували цілі цього звернення. Тож президент згодом скликав раду для обговорення регулювання цього питання. Як результат цього засідання було вирішено об'єднати обов'язки в межах новоствореного Агентства з охорони навколишнього середовища (EPA). Таке рішення допомогло б реалізовувати цілі більш автономно. По-перше, вони матимуть можливість незалежно від середовища розташування проводити дослідження забруднювачів та контролювати стан навколишнього середовища. Це у свою чергу допоможе EPA якісно встановити «базові екологічні показники» для подальшого встановлення стандартів якості повітря та води та належного їх дотримання. По-друге, агентство зможе звертатися за допомогою різного рівня до інших агентств у випадку потреби підтримки розробки чи реалізації програм³. Окремо була створена й Рада з якості навколишнього середовища (Council on Environmental Quality, CEQ). Ці дві установи діють і досі.

Початок 80-х років можна охарактеризувати як період, коли було сформовано значну частину наразі діючих екологічних установ. Та як період, коли питання регуляції екологічної політики переходило від регуляції штатами, до регуляції федеральним урядом та підпорядкуванням адміністрації президента. Також створився «Зелений рух», членами якого були не політичні представники, а громадськість. Можна вважати, що рух прийшов на зміну консерваціоністам. Діяли 3 напрямки спрямування роботи зеленого руху: охорона дикої природи, антиатомний рух та рух за екологічну справедливість. Був також створений Рух за стійкість, основними завданнями якого були завдяки належному ставленню до довкілля забезпечити теперішні і майбутні покоління більш якісне життя

Переходячи ближче до сучасності, варто зазначити певну відмінність. До 80-х років загальна тенденція на підтримку дій по захисту навколишнього

³ Barcott B. Changing All the Rules. The New York Times. URL: <https://www.nytimes.com>

середовища підтримувалась як республіканцями так і демократами. Але покоління нашого часу відчуває певну градацію у політичному підході до питань екологічних проблем кампанії цих двох політичних течій. Важливу роль у функціонуванні екологічної політики відіграє адміністрація обраного президента та Конгрес. Адже саме вони затверджують закони та планують бюджет. Протягом років між різними адміністраціями точились дебати щодо законодавчих актів, які стосуються економічного зростання та захисту навколишнього середовища. Тож цю частину в цій роботі я намагатимусь розмежовувати.

Незважаючи на зріст громадської свідомості у цьому питанні в 80-х років, політичний екологічний курс зазнав регресу. Президентом в ті часи був Рональд Рейган. Він був республіканцем та мав протилежне ставлення до залучення державної влади до природоохоронної діяльності. Він настільки виявляв неприхильність до екологічних ініціатив, що навіть прибрав сонячні панелі, які його попередник-демократ Картер встановив на даху Білого дому. Його політика базувалася на просуванні ідей вільного ринку та корпоративних інтересів. В цьому йому заважали певні закони щодо природоохоронної діяльності та контроль зі сторони держави їхнього виконання. Тож президент активно працював над вилученням аспектів, які перешкоджали досягненню цілей його погляду на політичний устрій країни. Він навіть призначав на важливі посади чиновників з антиекологічними поглядами, які були орієнтовані на бізнес (наприклад керівником Агентства з охорони навколишнього середовища він обрав Енна Горсача Барфорда – одного з найзатятіших антиекологів США). Однодумець Барфорда Міністр внутрішніх справ Ватт значно урізав фінансування екологічних ініціатив, дозволяв використовувати землі природних зон в економічних інтересах та забороняв передачу земель для консервації природних ресурсів. Також істотно урізали компетенції природоохоронних відомств, що своїми наслідками призводило до ризику зникнення певних видів та культур. Якщо розглядати міжнародну співпрацю у сфері екологічної політики, то США стала першою країною, яка зайняли стриману й подекуди опозиційну позицію щодо міжнародної екологічної співпраці. Країна

відмовилася ратифікувати United Nations Convention on the Law of the Sea 1982 року (яка набула чинності у 1994 р.), стала єдиною державою, що проголосувала проти World Charter for Nature 1982 року та резолюції United Nations General Assembly щодо обмеження світової торгівлі матеріалами, небезпечними для здоров'я людей і довкілля. Окрім цього, Сполучені Штати скоротили фінансування United Nations Environment Programme та намагалися зменшити свою участь у низці інших міжнародних екологічних ініціатив. Парадоксально, але держава, яка раніше відігравала провідну роль у розвитку глобального екологічного руху на United Nations Conference on the Human Environment 1972 року в Stockholm, фактично опинилася в опозиції до більшості країн світу з екологічних питань.

Наступний президент Дж. Буш теж був республіканцем та його ставлення до міжнародної співпраці щодо природоохоронних дій особливо не відрізнялося від його попередника. У 1992 році на Саміті Землі він відмовився приєднатися до Convention on Biological Diversity та наполягав на вилученні з проєкту глобальної угоди про скорочення викидів CO₂ будь-яких обов'язкових цільових показників. Це фактично послабило запропоновані міжнародні заходи зі стримування зміни клімату. Але на відміну від Рейгана головою ЕРА Буш назначив проєкологічного Вільяма Рейлі, який за період свого головування вніс значні зусилля в регулювання стану навколишнього середовища країни (безпосередньо найбільшим його досягненням є зміни до закону по захисту якості повітря). Хоча інші відомства з природоохоронної діяльності очолювалися проєкономічними чиновниками.

З приходом 1993-2001 на президентську посаду демократа Білла Клінтона змінився і підхід до державної екологічної політики, яка прямо відрізнялася від його попередників. Він назначив інвайронменталістів на основні посади до природоохоронних установ. Клінтон та його команда вважали, що екологічні дії можуть допомагати реалізації економічних цілей, а не перешкоджати. Всі законодавчі послаблення, які були введені його попередниками-

республіканцями, були зняті Клінтоном. Він активно працював над тим, щоб надати більший захист природним ресурсам створюючи заповідні зони. Було повернено оцінювання якості стану навколишнього середовища для ведення аналітичних даних з метою реалізації політичних цілей. У своїй кліматичній політиці президент співпрацював з віце-президентом Альбертом Гор, який у 2007 році був нагороджений разом з Intergovernmental Panel on Climate Change Нобелівською премією миру за здобуток знань про наслідки людської діяльності на клімат. Нагороду вони отримали завдяки фільму «Незручна правда» про глобальне потепління, в якому головну роль грав Альберт Гор. Але згодом він разом з представниками ІРСС потрапив у скандал з підозрою на фальсифікацію наукових даних з метою досягнення політичних амбіцій.

Президентство республіканця Дж. Буша у період з 2001-2009 рік розпочалося зі скандалу. У своїй передвиборчій компанії він обіцяв посилити контроль над гігантами-забруднювачами щодо дотримання умов поводження з відходами. Але його дії після приходу до влади не відповідали кампанії. Він зазіхався на пунктів Закону про чисте повітря 1970 року, в яких йшлося про вдосконалення кампаніями очисних технологій. Він пропонував зменшити викиди трьох небезпечних речовин, які забруднюють повітря: діоксиду сірки, діоксиду азоту та ртуті. Особливість цієї ініціативи полягала в тому, що контроль за викидами пропонувалося здійснювати через ринковий механізм. Енергетичні компанії отримували б певні квоти на викиди й могли б купувати або продавати їх між собою. Тобто підприємства, які зменшували забруднення швидше, могли б продавати невикористані дозволи іншим компаніям. Ця ініціатива зазнала критики, тож реалізованою не була. Щодо міжнародної взаємодії у природоохоронній сфері, то Буш молодший відмовився від підписання Кіотського протоколу 1997 року через впевненість у наслідках у вигляді економічної дестабілізації. Таке його рішення зазнало осуду зі сторони опозиції. Екологічна організація Greenpeace разом із британським виданням The Guardian опублікували документи, які, за їхніми твердженнями, свідчили про тісні контакти президента Буша із представниками нафтової галузі та іншими

впливовими бізнес-групами. Частина американських екологічних активістів вважала, що підхід адміністрації до природоохоронної політики формувався передусім під впливом політичних переконань, а не результатів наукових досліджень⁴. Опоненти також дорікали владі тим, що вона нехтує доказами вчених щодо зміни клімату і послаблює роль науки у формуванні державної політики.

Екологічні активісти часто оцінювали президентство Буша молодшого як недостатньо ефективне у сфері захисту довкілля. На їхню думку, його політика була непослідовною, частково залежала від ідеологічних поглядів(була нестабільною) і могла бути пов'язана з інтересами нафтової індустрії. Хоча за весь період його президентської діяльності було ухвалено навіть більшу кількість екологічних нормативних актів ніж за час роботи попередніх адміністрацій США. Адже вже під час другого президентського терміну Буш почав приділяти більше уваги проблемі зміни клімату: у 2007 році він закликав держави з найбільшими викидами парникових газів активніше їх обмежувати, а в 2008 році США долучилися до переговорів у межах ООН щодо нової кліматичної угоди, яка мала замінити Кіотський протокол.⁵ Однак наприкінці свого президентства він знову висловив критичне ставлення до цього протоколу, заявляючи, що його виконання може зашкодити американській економіці. Через такі зміни позиції рівень довіри до нього як усередині країни, так і на міжнародній арені знизився.

Як не дивно, на наступних виборах перемогу отримав демократ Барак Обама безпосередньо через актуальність екологічного аспекту у свідомості виборців. Значною різницею між Обамою та його попередниками є підхід до визначення органів керування природоохоронними установами. Його підхід був раціональний, оскільки він призначав науковців на ключові посади, що говорило про серйозне налаштування щодо питання захисту довкілля. Різниця між республіканським та демократичним ставленням до екологічної проблематики

⁴ Goldenberg S. The Worst of Times: Bush's Environmental Legacy Examined. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/>

⁵ Fletcher M.A., Eilperin J. U.S. Wants No Warming Proposal. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com>

відрізнялася навіть в межах делегування обов'язків одного президента. На початку президентства Барака Обама більшість у Конгресі належала демократам. Але вже з 2011 року, вона перейшла до республіканців. Відповідно кількість реалізованих екологічних проєктів характерно прослідковується залежно від приналежної більшості, яка відведена політичній ідеології в Конгресі протягом цих років. Адміністрація президента відзначилася запропонованою природоохоронною та рекреаційною стратегією America's Great Outdoors Initiative (AGO), внаслідок якої були успішно реалізовані близько 50 проєктів у рамках встановлених стратегією цілей. Також була пророблена робота над проблемою викидів вуглекислого газу представивши Cross-State Air Pollution Rule (CSARP) та Clean Power Plan. За Clean Power Plan кожен штат мав певну встановлену ціль викидів вуглекислого газу. Шляхи досягнення цілі визначились безпосередньо штатом, але з можливістю втручання ЕРА у разі відмови надання плану. Мета плану: скорочення викидів вуглекислого газу в повітря до 2030 року на 32% порівняно з показниками за 2005 рік. Незважаючи на те, що Барак Обама продовжував тримати тверду позицію щодо міжнародних екологічних ініціатив, які суперечили економічним інтересам Америки, внаслідок цих двох проєктів наприкінці 2015 року США стали підписантами Паризької кліматичної угоди. Це у свою чергу передбачало розробку проєктів та планування їхнього фінансування. Партія республіканців була проти участі країни в цій угоді через економічні ризики, що матиме свої наслідки в наступній президентській каденції.

Президентство республіканця Дональда Трампа можна впевнено назвати кроком назад у попередньо проголошеному пріоритетному завданні з перешкодження глобального потепління. Важливість зміни кадрів в природоохоронних установах простежувалась у всіх попередніх каденціях, тож і тут не буде винятків. Разом з новопризначеним директором ЕРА Скотта Пруїтта, який заперечував явище глобального потепління, вони проводили політику ліквідації тих законів і проєктів, які були розпочаті Обамою⁶. Розпочалося з чуток

⁶ Brad Plumer., Lisa Friedman., Maxine Joselow., Scott Dance. How Trump's First Year Reshaped U.S. Energy and Climate Policy. The New York Times. URL: <https://www.nytimes.com>

про заохочення адміністрацією президента видобуток нафти. Згодом весною 2017 Дональд Трамп підписав указ “Про сприяння енергетичній незалежності та економічному зростанню”, який говорив про нехтування явищем кліматичних змін при розробці об’єктних стратегічних проєктів. Документ ліквідував заборону на видобуток вугілля на федеральних територіях, а також послаблював вимоги щодо обмеження викидів метану під час нафто- і газовидобування. Більше 20 штатів та представники екозахисних угруповань не підтримали дії президента та обіцяли піддати оскарженню в суді. У червні 2017 року Дональд Трамп підписав указ про вихід США з Паризької кліматичної угоди через економічні інтереси та назвав це своїм «священним обов’язком перед американським народом»⁷.

Демократ Джо Байден у своїй екологічній політиці поставив першочерговою ціллю повернення до свого здобутку як віце-президента США за президентством Барака Обами - Паризької кліматичної угоди⁸. За його каденції питання захисту довкілля стало стратегічно важливою ціллю у питанні національної безпеки країни. Під делегуванням президента було збільшена кількість зарядних станцій для електромобілів. Також вкладались значні фінансові витрати у створення енергоефективної інфраструктури. На відміну від попередників, Джо Байден вбачав міжнародну співпрацю у питанні протидії глобальному потеплінню основним кроком до вирішення проблеми. Тож він тримав лідерство у наданні технологічної та фінансової допомоги країнам, що розвиваються у рамках міжнародної співпраці у сфері боротьби з глобальним потеплінням. Президент обрав досить розумний підхід залучення громади перейти до використання відновлювальної енергії. Він розумів рівень потреби суспільства викопного палива⁹. Тож замість підвищення цін на викопне паливо, як робили його попередники, він знизив ціни на відновлювальні джерела енергії.

⁷ Full Transcript: Trump's Paris climate agreement announcement. CBS News. URL: <https://www.cbsnews.com>

⁸ Леся Василенко. Жодної економіки без екології: нове кліматичне партнерство Байдена, і що з того для України. Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua>

⁹ Biden and the environment: what did he achieve? URL: <https://www.carbonclick.com>

Це у свою чергу буде наштовхувати людей самостійно обирати перехід до засобів відновлюваної енергії без примусу та удару по їхньому фінансовому становищу. Одним з основних його досягнень був Закон про зниження інфляції (Inflation Reduction Act, IRA)¹⁰. Закон передбачав боротьбу зі зміною клімату, податкову політику та систему охорони здоров'я. Незважаючи на його значні досягнення, його екологічна політика була не така однозначна. Він і надалі продовжував схвалювати проєкти по видобуванню палива. Найгучнішим був випадок з Willow Project по видобутку нафти на Алясці, що є абсолютно протилежним встановленій цілі зі зменшення викидів CO₂. Також після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну, США значно збільшила експорт газу в країни Європи. Це підтримало інші країни у ситуації, що сталася, але ці дії підтримали видобуток палива. Звісно не можна не згадати про компроміси нафтовому сектору через опозицію Республіканської партії в Конгресі екологічним діям Байдена.

Інформацію щодо екологічної політики другого терміну Дональда Трампа на президентській посаді ми можемо отримати лише з аналізу його передвиборчої кампанії та дій за рік перебування на посаді. У цілому його підхід не сильно відрізняється від першої каденції. У свій перший день після вступу на посаду він підписав закон про вихід США з Паризької кліматичної угоди. Він засуджував Європу та ООН за екологічну політику та відмовлявся від підписання будь-яких міжнародних угод. Під час свого першого терміну, його антикліматичним рішенням перешкоджала судова влада. Тож щоб запобігти повторенню опозиції його рішенням, Трамп погрожував реорганізувати судову владу¹¹. Але незважаючи на рішення Трампа, губернатори штатів запевнили у продовженні реалізації природоохоронних проєктів. Попри це Д. Трамп у лютому 2026 року наказав EPA спростувати висновок 2009 року щодо шкоди викидів

¹⁰ Steven Cohen. President Biden's Environmental Record. State of the planet: Columbia Climate School. URL: <https://news.climate.columbia.edu>

¹¹ L. Delta Merner. Project 2025 and a Second Trump Term: A Wake-Up Call for Climate Accountability. Union of Concerned Scientists. URL: <https://blog.ucs.org>

парникових газів. Також одним із перших його рішень було скорочення фінансування природоохоронних програм та скорочення працівників у відповідних структурах. Значно постраждало Національне управління океанічних і атмосферних досліджень США (NOAA) та Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій (FEMA) та безпосередньо Агентство з охорони навколишнього середовища (EPA)

Отже, розвиток екологічної політики США проходив нерівномірно та залежав від економічних, політичних і суспільних чинників. Від перших санітарних заходів і консерваціоністських ідей до сучасних кліматичних стратегій простежується постійне протистояння між економічними інтересами та необхідністю захисту довкілля. Значний вплив на формування екологічного курсу країни мали президенти, громадські рухи та міжнародні виклики. Саме історичний розвиток екологічної політики заклав підґрунтя для сучасного екологічного скептицизму та політичної поляризації у США щодо кліматичних питань.

2.2 Законодавче регулювання та інституційна структура екологічної політики США

Конституцією США не визначено основних норм щодо природоохоронних дій. Відповідно не встановлені і функції органів державної влади щодо врегулювання екологічної політики. Велику роль у функціонуванні екологічного державного руху в США відіграє саме судова система. Наприклад під час певних конфронтацій екологічно-правового характеру може застосовуватися доктрина пріоритету публічного права над приватним. Окрім цього велике значення мають федеральні закони. Вони мають пріоритетність над законами окремих штатів та підтримують свою дію на території всієї країни.

Основним документом регулювання природоохоронної діяльності США є Закон про національну екологічну політику. Він був підписаний 1969 року, але увійшов у дію в 1970 році. Цей закон започаткував підхід оцінки можливого впливу на навколишнє середовище найбільших ініціатив державного рівня. .

Передумовою до запровадження цього закону стали низка подій, що значно вплинули на стан екосистеми США. А саме витік нафти в затоці Санта-Барбари та поширення індустріалізації, що мало свій вплив на довколоустрій (будівництво Міждержавної системи автомобільних доріг).

У тому ж році було створено Агентство з охорони навколишнього середовища (EPA) – головну федеральну установу захисту здоров'я людей та навколишнього середовища. Місією агентства є захист довкілля¹². Вони прагнуть забезпечити належну якість повітря, води та землі, що у свою чергу вплине на показники якості здоров'я американців. Їхні дії підпорядковуються законам, які відповідають їхній місії та відповідають задуму Конгресу. А їхні методи базуються на найкращій доступній науковій інформації. Після написання Конгресом закону про охорону навколишнього середовища, агентство складає нормативні акти. Також їхня робота полягає у затвердженні нормативних стандартів, які штати та племена потім застосовують за допомогою власних нормативних актів. Вони надають допомогу під час цього процесу та допомагають зрозуміти вимоги нормативних актів.

У 2022 році вони опублікували стратегічний план EPA, в якому перешкоджання поширення кліматичної кризи зробили основною метою. Вони навіть опублікували стратегію EPA щодо правозастосування та дотримання кліматичних вимог. Вона стала першою стратегією, спрямованою на боротьбу зі зміною клімату. Стратегією передбачалося виконання наступних пунктів:

1) При формуванні рішень та законів враховувати пріоритетність зменшення наслідків кліматичних змін, особливо якщо це стосується забруднювачів.

2) Розробляти методи адаптації щодо процесів, які слідуватимуть можливими кліматичним катастрофам.

3) Забезпечувати технічною підтримкою дії державних та місцевих партнерів щодо пом'якшення наслідків кліматичних змін.

¹² The Origins of EPA. United States Environmental Protection Agency. URL: <https://www.epa.gov>

Також стратегія враховує те, що залежно від регіону проживання, громади по-різному переживають наслідки кліматичних змін. Тож їхні дії безпосередньо будуються на кліматичній справедливості для належного забезпечення дотримання законодавства та вимог.

Цілі визначені у стратегічному плані ЕРА¹³:

- Завдяки скороченню викидів та підтримки природозахисних ініціатив різних рівнів боротися з кліматичною кризою. А також підготуватися до можливих наслідків;
 - Підтримувати екологічну справедливість та громадянські права на рівні агентства;
 - Запровадити систему понесення відповідальності за нехтування екологічним законодавством та слідкувати за інтенсивністю його виконання;
 - Забезпечити умови для покращення якості повітря;
 - Забезпечення громади якісною та чистою водою
 - Забезпечити якісним реагуванням на кліматичні катастрофи та відновлювати земельні ресурси задля здоров'я та благополуччя людей
 - Розробити безпечні умови користування хімікатами та пестицидами
- Також у цьому плані були прописані міжгалузеві стратегічні ініціативи, які мають реалізовуватися:
- Забезпечення чесності в наукових дослідженнях і ухвалення рішень на основі перевірених даних.
 - Урахування потреб здоров'я дітей і вразливих груп населення на всіх етапах життя.
 - Поліпшення ефективності роботи ЕРА та забезпечення рівних умов для працівників.
 - Розвиток співпраці з різними рівнями влади та зміцнення партнерської взаємодії.

¹³ FY 2026-2030 Strategic Plan. United States. Environmental protection agency. (2026). URL: <https://www.epa.gov/system/files/documents/2022-03/fy-2022-2026-epa-strategic-plan.pdf>

Ще одна мета ЕРА полягає у скороченні викидів парникових газів CO₂.
Задля реалізації цієї мети вони:

- Ведуть співпрацю з партнерами різних рівнів (державні, місцеві і тд.) для ефективної реалізації та дотримання законодавчих рішень щодо зменшення кількості забруднюючих чинників повітря;
- Залучають цивільні та правоохоронні органи для контролю виконання законодавчих актів щодо регулювання забруднюючих факторів¹⁴;
- Використовують різні підходи дослідження якості забруднення: проведення локалізованих експертиз, моніторинг транспортних засобів та безпілотних систем.

У Бюро океанів та міжнародних екологічних і наукових справ¹⁵ головною метою визначено провадження американського лідерства через дипломатію та наукову співпрацю для захисту глобального довкілля, океану та космосу а також заради процвітаючого рівня життя наступних поколінь. Бюро складається з 8 відділів, що відповідають за окремий ступінь відповідальності.

- Управління охорони природи та водних ресурсів
- Управління якості навколишнього середовища
- Управління глобальних змін
- Управління охорони морського середовища
- Управління з питань океану та полярних питань
- Управління політики та зв'язків з громадськістю
- Управління науково-технічного співробітництва
- Управління космічних справ

Місія відділу управління глобальних змін говорить про те, що Кліматична дипломатія США підтримує стале економічне зростання, енергетичну безпеку та здорову планету. Управління з питань глобальної зміни відповідає за реалізацію міжнародної екологічної політики США, а також за представництво країни у

¹⁴ Laws & Regulations. United States Environmental Protection Agency. URL: <https://www.epa.gov>

¹⁵ Bureau of Oceans and International Environmental and Scientific Affairs. U.S. Department of States. URL: <https://www.state.gov>

переговорах за Рамковою конвенцією ООН щодо змін клімату (РКЗК ООН) та на багатьох інших міжнародних форумах, присвячених цій тематиці.

Офіс з питань якості навколишнього середовища мають на меті покращувати якість довкілля завдяки співробітництву з торговими контрагентами¹⁶. У рамках угод про вільну торгівлю вони співпрацюють з іншими країнами просуваючи ідеї покращення їхнього екологічного законодавства, що у свою чергу має покращити умови торгівлі та стан американського бізнесу.

Офіс охорони природи та водних ресурсів¹⁷ акцентує увагу на внутрішній політиці країни щодо питань захисту екологічно та економічно важливих біосистем. Звісно вони просувають ідеї проектування міжнародних заходів для попередження глобальних загроз природи.

Задля забезпечення сталого економічного зростання та задля збереження біосистем офіс охорони морського середовища веде свою двосторонню та багатосторонню політику, відстоюючи свої інтереси та беручи участь у розробці глобальних юридичних норм управління рибальством.

Відділ з питань океану та полярності регулює міжнародну стратегію США щодо океану, Антарктики та Арктики, яке б відповідало їхнім економічним та стратегічним інтересам.

Управління політики та зв'язків з громадськістю відповідає за взаємодію з іншими федеральними агентами країни, громадськістю та приватними підприємствами.

Управління науково-технічного співробітництва та Офіс космічних справ мають за мету наукове процвітання країни завдяки співпраці з країнами-партнерами та просуванню національних економічних інтересів Сполучених Штатів на міжнародній арені. Адже економічне зростання йде слідом за науковим та технологічним розвитком.

¹⁶ Office of Environmental Quality. U.S. Department of States. URL: <https://www.state.gov>

¹⁷ Climate and Environment. U.S. Department of States. URL: <https://www.state.gov>

Таким чином, законодавчо визначені цілі екологічної політики США базуються переважно на федеральних законах, діяльності спеціалізованих агентств та судовій практиці. Центральну роль у реалізації природоохоронної політики відіграє Агентство з охорони навколишнього середовища (EPA), яке формує стандарти екологічної безпеки та координує їх виконання. Водночас американська екологічна політика поєднує внутрішні природоохоронні завдання із забезпеченням економічних та стратегічних інтересів держави, що особливо проявляється у діяльності міжнародних екологічних і наукових структур США.

2.3 Участь США у глобальних кліматичних ініціативах

Як одна з найрозвинутіших країн світу, США є учасником багатьох міжнародних кліматичних угод. Не всі вони мають однозначну вагу у реалізації. Наприклад, Паризька кліматична угода. У 2016 році країна приєдналась до цієї угоди. Згодом у 2017 році вийшли з неї за адміністрації Дональда Трампа. Та знову приєдналися в 2020 році вже за адміністрації Джо Байдена. Зараз країна знову не є членом цієї угоди у зв'язку з відповідним баченням кліматичної політики Трампа за його другої каденції. Це власне і є прикладом чутливості екологічної політики США до внутрішньополітичних змін.

Окрім цієї угоди США підписали Монреальський протокол та Конвенцію про біологічне різноманіття. Монреальський протокол був підписаний 1987 року та має на меті обмежити вироблення певних речовин для захисту озонового шару. Конвенція про біологічне різноманіття це угода про збереження біологічної різноманітності, яку США підписали, але досі не ратифікували.

США є членами Програми ООН з навколишнього середовища, основними напрямками діяльності якої є моніторинг стану довкілля, розробка рекомендацій для екологічної політики, а також підтримка міжнародних ініціатив у сфері боротьби зі зміною клімату, забрудненням та втратою біорізноманіття. Сполучені Штати Америки беруть участь у діяльності цієї програми з моменту її заснування, виступаючи однією з держав, що підтримали її створення. Вклад

США полягає у фінансовій підтримці програм, участі в наукових дослідженнях і формуванні міжнародного екологічного порядку денного.

Також США є однією з країн засновників Глобального екологічного фонду (GEF) в 1991 році, основною метою якого є фінансування ініціатив, що сприяють вирішенню глобальних екологічних проблем. Участь США у Глобальному екологічному фонді має проявлятися передусім у наданні фінансових ресурсів, що дозволяє реалізовувати екологічні проекти в країнах, що розвиваються. Крім того, країна має брати участь у формуванні стратегічних напрямів діяльності фонду та підтримувати міжнародні екологічні ініціативи. Однак у період другої каденції Дональда Трампа їхня участь у діяльності фонду суттєво зменшилась. Зберігаючи юридичне членство, США відмовилися від фінансування проектів.

У рамках ООН у березні 2022 року США підписали резолюцію про запобігання забрудненню пластиком та управляють Міжнародним співробітництвом «Припинення забруднення пластиком» (EPPIC). Дані ініціативи регулюються департаментом щодо забруднення пластику через Бюро океанів міжнародних екологічних та наукових справ (OES).

США є підписантами декількох угод¹⁸ щодо викидів певних речовин, які мають серйозний вплив на здоров'я людини:

- Мінаматської конвенції про ртуть – на меті скорочення викидів ртуті;
- Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі – на меті захист від впливу стійких органічних забруднювачів (СОЗ). Через відсутність необхідної внутрішньої правової бази для повного виконання її положень США досі не ратифікували цю конвенцію, проте продовжує свою діяльність як спостерігач;

- Програма якості повітря OES - Державний департамент США спільно з Агентством з охорони навколишнього середовища реалізує програму моніторингу якості повітря за кордоном. Вона передбачає встановлення спеціальних датчиків при дипломатичних установах і надання відкритого

¹⁸ Current Trade Agreements With Environmental Chapters. U.S. Department of States. URL: <https://www.state.gov>

доступу до даних у режимі реального часу. Згодом ця система була розширена до глобального рівня через мобільні сервіси, які не лише відображають поточний стан повітря, а й забезпечують прогнози. Така діяльність спрямована на захист здоров'я громадян США за межами країни та підвищення обізнаності щодо проблеми забруднення повітря у світі;

- Стратегічний підхід до міжнародного управління хімічними речовинами (SAICM) - зменшення негативного впливу хімічних речовин на здоров'я людей і довкілля через залучення урядів та інших зацікавлених сторін. Цей підхід не змінював і не замінював зобов'язань держав у межах обов'язкових міжнародних угод, а функціонував як додатковий механізм співпраці. Він ґрунтувався на вже існуючих принципах управління хімічними речовинами та науковій оцінці ризиків, приділяючи особливу увагу підтримці країн, що розвиваються, і держав з перехідною економікою у формуванні ефективної та безпечної політики у цій сфері.

Також угоди багатостороннього формату:

- Конвенція про транскордонне забруднення повітря на великі відстані 1979 року (LRTAP) - перша багатостороння угода, спрямована на вирішення проблеми забруднення повітря, що поширюється між країнами. Вона об'єднала держави Європи, Північної Америки та інших регіонів для спільної боротьби із забрудненням і розвитку наукового розуміння цих процесів. У межах цієї конвенції було сформовано регіональний механізм співпраці, який дозволив суттєво скоротити викиди шкідливих речовин, зокрема сполук сірки. Водночас її реалізація сприяла поступовому відокремленню економічного зростання від рівня забруднення, що свідчить про підвищення ефективності екологічної політики;

- Угода про якість повітря між США та Канадою 1991 року (AQA) - Конвенція створила рамки для спільного вирішення проблем транскордонного забруднення повітря. Перший додаток встановлював для кожної країни цілі щодо скорочення викидів, що викликають кислотні опади, а інший додаток забезпечував наукову співпрацю;

- Роттердамська конвенція про процедуру попередньої обґрунтованої згоди щодо певних небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі 2004 року- встановлює список таких хімікатів і передбачає, що їхній експорт можливий лише після згоди країни-імпортера. Вона не забороняє хімікати та не зобов'язує країни автоматично забороняти імпорт, а передбачає обмін інформацією та дотримання національних рішень щодо контролю експорту. Так само, як і у випадку зі Стокгольмською конвенцією, США не ратифікувала її та відіграє роль спостерігача;

- Базельська конвенція про небезпечні відходи 1989 року - регулює міжнародну торгівлю небезпечними та деякими іншими відходами, встановлюючи систему «повідомлення та згоди» (ПОЗ) для експорту цих матеріалів. Згідно з конвенцією, відходи не можуть експортуватися без письмової згоди країни-імпортера або якщо є підстави сумніватися у безпечному поводженні з ними. Сполучені Штати підписали конвенцію в 1990 році, а Сенат рекомендував її ратифікацію у 1992 році, проте США досі не ратифікували її.

Отже, участь США у міжнародних екологічних ініціативах має важливе значення для формування глобальної кліматичної політики, однак характеризується непослідовністю та залежністю від внутрішньополітичного курсу адміністрації президента. Сполучені Штати беруть участь у багатьох міжнародних екологічних програмах і угодах, підтримують наукове співробітництво та фінансують екологічні проєкти, проте часто уникають зобов'язань, які можуть обмежувати економічні інтереси країни. Це свідчить про поєднання прагнення до глобального екологічного лідерства з пріоритетністю національних економічних і політичних інтересів.

РОЗДІЛ 3

ПОЛІТИЧНІ ТА СУСПІЛЬНІ ПРОЯВИ ЕКОЛОГІЧНОГО СКЕПТИЦИЗМУ В США

3.1 Ідеологічна поляризація та відображення скептицизму в діяльності уряду США

Екологічний скептицизм у США чітко проявляється у публічних заявах політичних лідерів, які ставлять під сумнів як сам факт кліматичних змін, так і доцільність екологічної політики. На цій проблематиці наголошував Сенатор США зі штату Вермонт та голова Комітету з бюджету Сенату Берні Сандерс. У 2014–2015 роках він неодноразово наголошував, що частина політичного істеблішменту США, насамперед представники Республіканської Партії, ігнорує наукові висновки щодо зміни клімату та перешкоджає впровадженню ефективної екологічної політики. Під час засідання Сенатського комітету з питань довкілля та громадських робіт у липні 2014 року Сандерс заявив, що у Сполучених Штатах існує велика політична партія, яка відкидає позицію більшості наукової спільноти щодо глобального потепління. Ця заява була спрямована проти політиків, які або повністю заперечували антропогенний характер зміни клімату, або применшували масштаби проблеми. Одним із найвідоміших представників такого підходу був сенатор від штату Оклахома Джеймс Інгоф. Він систематично піддавав сумнівам наукову однастайність щодо глобального потепління та називав кліматичні зміни перебільшеною або штучно створеною проблемою. У 2015 році Інгоф привернув широку увагу, коли приніс до Сенату сніжку як аргумент відсутності глобального потепління. Для Сандерса подібні дії були прикладом політичного популізму та нехтування науковими фактами.

Також об'єктом критики Сандерса став Тед Круз, який публічно висловлював сумніви щодо причин зміни клімату та критикував державне регулювання викидів парникових газів. Він на "Late Night with Seth Meyers" звертав увагу на невідповідності між кліматичними прогнозами та реальними температурними змінами¹⁹. Круз використовував це як аргумент проти суворої кліматичної політики. Він стверджував, що за 17 років супутникових спостережень потепління зафіксовано не було, а екологічних активістів зіставив з людьми, які вірять у те, що Земля плоска. Також він стверджує, що тенденція до закликів про загрозу глобального потепління перейшла від часів, коли тенденція загрози глобального похолодання не отримала ні наукового ні фактичного підтвердження²⁰. Сандерс розглядав такі позиції як спробу захисту інтересів нафтової та газової промисловості.

Подібну позицію займав і теперішній Державний секретар США Марко Рубіо. Він є представником «м'якого» екологічного скептицизму, в якому присутнє визнання кліматичної проблематики як явища, але в якому заперечується вирішальна роль людської діяльності та ефективність державного втручання у вирішення цієї проблеми. У 2014 році Сенатор США Марко Рубіо заявляв, що клімат Землі змінювався впродовж усієї історії людства, а тому сучасні зміни не слід автоматично трактувати як наслідок антропогенного впливу. Він ставив під сумнів висновки про визначальну роль викидів CO₂ у глобальному потеплінні та критикував спроби пояснити складні кліматичні процеси коротким історичним періодом спостережень. На його думку, внутрішня кліматична політика США не змінить рівень моря, температуру чи погодні тенденції, натомість створить додатковий тиск на національну економіку. У такий спосіб кліматична політика подавалася як неефективна з практичної точки зору та шкідлива з економічної. Він стверджував, що жорсткі екологічні обмеження

¹⁹ Ehrenfreund M. A brief guide to what Ted Cruz actually believes. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com>

²⁰ Bump P. Ted Cruz compares climate change activists to 'flat-Earthers.' Where to begin? The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com>

зроблять США менш привабливими для створення робочих місць, інвестицій та ведення бізнесу. Політичний контекст цих заяв пов'язаний із президентською кампанією 2015–2016 років, коли питання зміни клімату стало частиною ширшої ідеологічної боротьби між Республіканською та Демократичною партіями. Для консервативного електорату аргументи Рубіо щодо економічних ризиків екологічної політики були важливим мобілізаційним чинником, особливо серед виборців, занепокоєних податками та цінами на енергоносії. Під час інтерв'ю у 2018 році з CBS Face The Nation Марк Рубіо заявив, що не впевнений у доцільності екологічної політики як частини державної політики США, адже не розуміє, як це може вирішити проблему, яка виходить з інших країн²¹. Також він заявив, що дискусії щодо наслідків змін клімату не є науковими, тож якщо громадськість бажає надати їм ваги державного рівня, то це можливо зробити без впливу на економічний стан країни. На думку Сандерса, така риторика сприяла затягуванню необхідних рішень.

Аналіз висловлювань Сандерса дає підстави стверджувати, що одну з ключових ролей у формуванні політичного екологічного скептицизму відігравали ще й нафтові компанії. Він неодноразово наголошував, що значний капітал цих корпорацій дозволить їм впливати на виборчі кампанії, законодавчі ініціативи та громадську думку. Одним із найчастіше згадуваних прикладів була діяльність ExxonMobil²² — однієї з найбільших нафтових корпорацій світу. Компанія тривалий час звинувачувалася громадськими організаціями та дослідниками у фінансуванні аналітичних центрів, які поширювали сумніви щодо масштабів зміни клімату та ролі людини у цьому процесі. Особливий резонанс викликала інформація про те, що внутрішні дослідження компанії ще з другої половини ХХ століття вказували на ризики глобального потепління, однак публічно корпорація підтримувала інші наративи²³.

²¹ Global Warming. On The Issues: Every political Issue On Every Issue. URL: <https://www.ontheissues.org>

²² Sanders B. Sanders Calls for Probe into Exxon Mobil Claims on Climate Change. U.S. Senator Bernie Sanders. URL: <https://www.sanders.senate.gov>

²³ Song L. Sanders Calls for Investigation of 'Potential Corporate Fraud' by Exxon. Inside Climate News. URL: <https://insideclimatenews.org>

Ще одним прикладом він вважав діяльність Koch Industries, пов'язаної з братами Чарльзом та Девідом Кох²⁴. Ця корпорація була одним із найбільших приватних гравців у сфері нафтопереробки, хімічної промисловості та трубопровідного транспорту. Структура підтримувала кампанії, які виступали проти екологічного регулювання, податків на викиди та посилення ролі федеральної влади у сфері кліматичної політики через мережу політичних фондів, дослідницьких інституцій та громадських організацій. Також Сандерс звертав увагу на роль галузевих лобістських об'єднань, зокрема American Petroleum Institute. Ця організація представляла інтереси нафтових і газових компаній та активно впливала на законодавчі процеси у Вашингтоні. Через фінансування рекламних кампаній, публічних досліджень і безпосередню роботу з конгресменами вона просувала політику, спрямовану на розширення буріння, будівництво інфраструктури для викопного палива та послаблення екологічних норм. Сандерс розглядав ці випадки як приклад використання корпоративного капіталу для формування вигідного політичного порядку денного та як наявність непропорційних важелів впливу у порівнянні з громадянами та науковою спільнотою.

Одним із найяскравіших прикладів активного поширення екологічного скептицизму через політичну діяльність демонструє президент Дональд Трамп. Під час президентської кампанії 2015 року Трамп послідовно критикував державну підтримку «зеленої» енергетики, заперечував необхідність швидкого переходу до альтернативних джерел енергії та ставив під сумнів зв'язок між викидами вуглецю і глобальним потеплінням. У політичному дискурсі Трампа простежується тенденція до заперечення серйозності кліматичних змін або їх антропогенного походження. Наприклад, він висловлював позицію, що клімат «змінюється природним чином і з часом може повернутися до попереднього стану»²⁵, водночас наголошуючи на економічних ризиках кліматичної політики,

²⁴ Koch Climate Opposition Funding. Greenpeace. URL: <https://www.greenpeace.org>

²⁵ Associated Press. Trump says climate change not a hoax, but not sure of its source. PBS News. URL: <https://apnews.com/>

зокрема можливих фінансових витратах і втраті робочих місць. А у своїх виступах та повідомленнях у соціальних мережах він неодноразово характеризував глобальне потепління як штучно створену концепцію, пов'язану з економічною конкуренцією між державами. Такі твердження зводяться до ідеї, що кліматична проблематика використовується як інструмент геополітичного впливу, спрямований на послаблення промислового потенціалу США. Наприклад у 2012 році він написав, що концепцію глобального потепління нібито сформували в Китаї як інструмент економічного впливу, спрямований на послаблення конкурентних позицій промисловості США²⁶. Згодом він пояснив свою публікацією спробою пожартувати. Але у подальших риториках щодо цієї тематики він продовжував висловлюватися зі сторони «містифікації».

Поширеною стратегією противників кліматичної трансформації є зміщення уваги суспільства з довгострокових екологічних переваг на короткострокові витрати. Таку ж стратегію мав і Трамп у своїх риториках про відновлювальну енергію. Зокрема, він стверджував, що встановлення сонячних панелей є фінансово не вигідним, оскільки потребує тривалого терміну окупності. У своїх виступах він наголошував, що розвиток сонячної та вітрової енергетики ґрунтується на хибному припущенні про антропогенний характер кліматичних змін. Він відкидав аргумент про необхідність скорочення викидів парникових газів, пояснюючи це тим, що екологічна політика формується під впливом ідеологічних, а не економічно обґрунтованих мотивів. Подібний підхід є характерною рисою екологічного скептицизму, коли кліматичні ініціативи подаються не як відповідь на реальну проблему, а як політичний проєкт окремих груп впливу.

У міжнародному політичному контексті подібна риторика також знаходить відображення. У своїх публічних виступах Трамп неодноразово висловлював різку критику на адресу європейських союзників, звинувачуючи їх у проведенні

²⁶ Donald J. Trump [@realDonaldTrump]. (2012, 6 листопада). The concept of global warming was created by and for the Chinese in order to make U.S. manufacturing non-competitive [Допис]. X. URL: <https://x.com/realDonaldTrump>

політики, яка, на його думку, послаблює економічну та соціальну стабільність регіону²⁷. Зокрема, на 75-й сесії Генеральної Асамблеї ООН 23 вересня 2020 року він пов'язував кризові явища в Європі з активною підтримкою відновлюваної енергетики та ліберальною міграційною політикою, характеризуючи приплив мігрантів як безпрецедентний і загрозовий²⁸. Окрему увагу політик приділяв запереченню серйозності кліматичних змін, називаючи їх масштабною маніпуляцією, що змушує європейські країни нести надмірні витрати на енергетичний перехід. Він підкреслював, що відмова від традиційних джерел енергії, зокрема викопного палива, може мати негативні економічні наслідки та знижувати конкурентоспроможність держав. Під час інтерв'ю з телекомпанією Univision Дональд Трамп заявив, що ядерна енергетика – це єдине глобальне потепління, яке його турбує. Адже факт її загрози більш очевидний ніж побоювання щодо прогнозів підняття рівня води в океані, яке може і не статися.

Схожі підходи простежуються і в діяльності представників виконавчої влади. Зокрема, керівник United States Environmental Protection Agency Лі Зелдін на прийомі в рамках Індо-Тихоокеанського форуму з питань енергетичної безпеки в резиденції посла США 13 березня 2026 року в Токіо під час виступу перед учасниками форуму піддавав сумніву наукову згоду щодо зміни клімату та критикував екологічне регулювання, представляючи його як політично мотивоване та економічно шкідливе²⁹.

Губернатор Індіани Майк Пенс починаючи з 2006 року ставив під сумнів природу виникнення кліматичних змін та саме явище глобального потепління. Він заявляв, що глобальне потепління слід розглядати лише як теорію, а не як встановлений науковий факт³⁰. Особливого значення ця позиція набула у 2009 році, коли Пенс приєднався до кампанії Americans for Prosperity та підписав так

²⁷ Waldman I. 'Con,' 'scam,' 'hoax': Trump's UN speech on climate. E&E News by Politico. URL: <https://www.eenews.net>

²⁸ Лендейл Дж. «Трампізм без гальм» і «потік свідомості». Чому виступ Трампа в ООН змусив замовкнути. BBC News Україна. URL: <https://www.bbc.com>

²⁹ Daly M. Zeldin tells climate skeptics to 'celebrate vindication' after repeal of baseline climate rule. The Associated Press. URL: <https://apnews.com>

³⁰ Mike Pence. DeSmog. URL: <https://www.desmog.com>

звану обіцянку “No Climate Tax”, відповідно до якої учасники зобов’язувалися виступати проти будь-якого кліматичного законодавства, якщо воно передбачало збільшення федеральних надходжень або нові податкові механізми. У тому ж році Пенс активно виступав проти законопроекту Waxman-Markey Bill, який передбачав створення системи торгівлі квотами на викиди. У липні 2014 року він звернувся до представників штату в Конгресі США із закликом припинити фінансування цієї ініціативи, розробленої Environmental Protection Agency в межах політики адміністрації Барака Обами³¹. Програма передбачала запровадження перших на федеральному рівні обмежень на викиди вуглекислого газу електростанціями та мала на меті скорочення внеску енергетичного сектору у зміну клімату. Негативна реакція влади Індіани значною мірою пояснювалася економічною структурою штату. На той час енергетика регіону суттєво залежала від використання вугілля, а промислове виробництво залишалося важливим елементом місцевої економіки. Відповідно у риторичі Пенса простежувався характерний для екологічного скептицизму підхід, за якого економічні витрати від екологічної політики наголошуються значно частіше, ніж потенційні довгострокові екологічні переваги. Крім економічних аргументів, Пенс та інші представники влади штату акцентували увагу на питанні розподілу повноважень між федеральним урядом і штатами. Clean Power Plan розглядався ними як приклад надмірного втручання Вашингтона у сферу енергетичної політики, яка традиційно вважається частиною компетенції штатів. Така позиція демонструє, що екологічний скептицизм у США поєднується з консервативними політичними поглядами щодо обмеження ролі федеральної влади та захисту регіональної автономії. Подальшим проявом цієї позиції стала участь штату у судовому оскарженні законності програми разом з іншими штатами. Позивачі стверджували, що Environmental Protection Agency перевищила свої повноваження, використовуючи норми Clean Air Act для масштабного реформування енергетичного сектору. У 2016 році Supreme Court of the United

³¹ Media Matters Staff. What Media Should Know About Trump’s Reported VP Pick, Indiana Gov. Mike Pence. Media Matters for America. URL: <https://www.mediamatters.org>

States тимчасово призупинив дію програми до остаточного судового розгляду, що стало важливим політичним і правовим прецедентом у сфері кліматичного регулювання. Водночас позиція Пенса не була абсолютним запереченням будь-яких екологічних заходів. Пізніше він заявляв, що штат виконуватиме вимоги програми у разі остаточного підтвердження її законності судом. Це свідчить про прагматичний характер частини американського екологічного скептицизму, який полягає не стільки у повному запереченні екологічних проблем, скільки у спротиві способам їхнього вирішення, що вважаються економічно обтяжливими або політично надмірними. У 2019 році, вже перебуваючи на посаді віцепрезидента США, Пенс під час інтерв'ю CNN уникнув прямої відповіді на питання, чи становить антропогенна зміна клімату загрозу національній безпеці США. Натомість він зосередився на аргументах щодо високих тарифів, енергетичних витрат та конкуренції з боку Китаю й Індії.

Кандидат у президенти США Вівек Рамасвами в дебатах республіканців у Мілуокі в 2023 році заявив, що сучасний рівень занепокоєння щодо глобального потепління не виправданий реальністю речей. Та заявив, що погана екологічна політика може завдати більше шкоди людському благополуччю аніж кліматичні зміни. На цих же дебатах кандидатка в президенти 2024 року Ніккі Гейлі заявила, що для вирішення проблеми глобального потепління варто звертатися до Китаю та Індії. Вона також розкритикувала Джо Байдена за впроваджені екологічні субсидії, назвавши їх корисними лише для гаманця Китаю.

Під час інтерв'ю 2018 року з двома кандидатами на посаду губернатора штату Міннесоти можемо прослідкувати чітку поляризацію поглядів на питання зміни клімату та запровадження екологічної політики двох різних політичних ідеологій через риторику республіканця Джефа Джонсона та демократа Тіма Волза. Республіканець стверджує, що не вважає зміну клімату нагальною проблемою, а радше незмінним біологічним процесом Землі, на що людина не несе великого впливу. Тож за його словами підлаштовувати розподіл державних грошових ресурсів відштовхуючись від кліматичного фактору є не доцільним, адже людина не зможе своїми діями по запобіганню викидів CO₂ змінити

природний хід подій. Демократ навпаки ж вважає це важливим аспектом, виступає проти рішення Трампа щодо виходу з Паризької кліматичної угоди та підтримує заходи поширення відновлюваних джерел енергії.

Отже, екологічний скептицизм у політичній діяльності США проявляється через публічне заперечення або применшення масштабів кліматичних змін, критику державного екологічного регулювання та акцентування уваги на можливих економічних втратах від кліматичної політики. Особливо активно такі погляди поширювалися представниками Республіканської партії, які розглядали екологічні ініціативи як загрозу економічному розвитку, енергетичній незалежності та регіональним інтересам. Важливу роль у формуванні політичного екологічного скептицизму також відігравали нафтові корпорації та лобістські структури, які були зацікавлені у послабленні екологічних обмежень.

3.2 Реакція суспільства на реалізацію екологічної політики урядом

Реалізація екологічної політики як і реалізація будь-якої її іншої складової у Сполучених Штатах традиційно супроводжується активною реакцією з боку суспільства. Історично саме громадянська мобілізація стала важливим чинником формування екологічного порядку денного, змушуючи державу коригувати свої рішення під тиском суспільного запиту. Суспільна реакція не є однорідною і охоплює різні аспекти екологічної проблематики. Частина громадськості зосереджується на захисті природних територій і збереженні біорізноманіття, інші — на питаннях безпеки технологій або впливу промисловості на здоров'я населення. Важливим напрямом є також боротьба за екологічну справедливість, яка акцентує увагу на нерівномірному розподілі екологічних ризиків між різними соціальними групами.

Одним із показових прикладів реакції американського суспільства на екологічну політику уряду стала так звана справа Баллінджера–Пінчота на початку ХХ століття. Міністр внутрішніх справ Річард Баллінджер виступав за передачу територій Аляски у приватні руки замість створення там лісового заповідника. Такий підхід відповідав інтересам бізнесу, але викликав

занепокоєння серед прихильників охорони природи. Особливе обурення викликали підозри щодо незаконної передачі вугільних ресурсів Аляски приватним компаніям. Це спричинило широкий резонанс і стало предметом публічного обговорення. Значну роль у розгортанні критики відіграв Гіффорд Пінчот, який відкрито виступив проти таких рішень і наголошував на необхідності державного захисту природних ресурсів. Реакція суспільства була доволі різкою: екологічні активісти, частина преси та політичні діячі відкрито критикували дії Баллінджера, звинувачуючи його у сприянні приватним інтересам на шкоду довкіллю. У ЗМІ активно висвітлювалися деталі справи, що сприяло формуванню негативної громадської думки. Це, у свою чергу, посилювало недовіру до урядових рішень у сфері природокористування. У результаті суспільного тиску та розслідування Баллінджер був змушений піти у відставку. Цей випадок продемонстрував, що громадська реакція може суттєво впливати на екологічну політику держави, а також став одним із ранніх прикладів конфлікту між економічними інтересами та екологічними цінностями у США.

Під час президентства екоскептика Р. Рейгана «Зелений рух» завдяки високому рівню обізнаності та активності громадськості змогли значно збільшити свою чисельність та спонсорування. Як зазначалося, тодішній міністр внутрішніх справ США Ватт робив все можливе для перешкодження реалізації екологічних проєктів. Він дозволяв використовувати природні зони задля досягнення економічних вигід, що викликало сильне невдоволення в екологічних неурядових організаціях. Своєю відповідь на його діяльність вони показали через розсилання листів. Це власне і спровокувало популяцію таких організації та припливу фінансових та людських ресурсів до їхньої діяльності.

У 80-х роках, природозахисні рухи були досить поширеним явищем через зріст громадської освіченості у цьому питанні та через перебування на посаді президента Р. Рейгана з антиекологічними поглядами. Але завдяки активній залученості суспільства, уряд пішов на певні поступки. В ті час утворилися наступні основні рухи: охорона дикої природи, антиатомний рух, рух проти токсичних речовин та рух за екологічну справедливість. Значних успіхів досяг

антиатомний рух³². Він призупинив перемовини про будівництво кількох атомних електростанцій та змусив Комісію з ядерного врегулювання посилити та активувати правила безпеки для АЕС. Також організував протести проти різних маніпуляцій з ядерною зброєю та за закінчення холодної війни.

Як реакція на підхід до кліматичної політики чинного президента США Дональда Трампа у лютому 2025 році активісти, науковці, колишні державні службовці та експерти з просування об'єдналися в політичну організацію заповзятості. Вони виступають проти дій Трампа щодо усунення державних наукових установ. Вони працюють над популяризацією науки. 7 березня 2025 року вони провели протест «“Stand Up for Science”»³³. Метою протесту було оскарження дій Трампа щодо звільнення федеральних працівників, зменшення фінансування екологічних програм та з закликком боротися за науку, а не проти неї³⁴. А реакція на останні рішення Трампа щодо визнання парникових газів нешкідливими речовинами для здоров'я людини³⁵ показала конфронтацію поглядів адміністрації та громади. Представники уряду обґрунтовували послаблення екологічних норм економічними перевагами, наголошуючи на зниженні витрат для виробників, здешевленні продукції та енергоносіїв, а також збереженні промислового виробництва всередині країни. З їхньої точки зору, жорсткі екологічні регуляції сприяють перенесенню виробництва до інших країн, де стандарти є нижчими, що не лише шкодить економіці США, але й не забезпечує реального скорочення глобальних викидів. Водночас значна частина екологічної спільноти та експертів критично оцінила такі підходи. На їхню думку, короткострокова економія є сумнівною, оскільки послаблення стандартів призводить до зростання витрат у довгостроковій перспективі, зокрема через збільшення споживання палива. Окрім економічних аспектів, наголошується на

³² Д.Ю. Нікітенко. (2024). Екологічна політика країн світу: національний та наднаціональний Аспекти [Кваліфікаційна магістерська робота]. Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка. <https://reposit.nupp.edu.ua>

³³ About SUFS. Stand Up For Science. URL: <https://www.standupforscience.net>

³⁴ Rosen M., Viveros A. It's 'personal.' What the Stand Up for Science rally meant for attendees. Science News. URL: <https://www.sciencenews.org>

³⁵ McGrath M. Trump revokes landmark ruling that greenhouse gases endanger public health. BBC News. URL: <https://www.bbc.com>

серйозних ризиках для здоров'я населення, включаючи зростання рівня захворюваності та передчасної смертності. Деякі екологічні організації заявили про оскарження цього рішення в суді (наприклад президент комерційної організації з правового захисту довкілля Earthjustice Абігейл Діллен)³⁶.

Важливим прикладом суспільної та політичної реакції на екологічну політику США стало рішення адміністрації Дональда Трампа про вихід країни з Паризької кліматичної угоди. Цей крок викликав значний резонанс не лише всередині держави, але й на міжнародному рівні, оскільки США є одним із ключових гравців у глобальній кліматичній політиці. Світове суспільство та країни-підписанти кліматичної Паризької угоди висунули свої занепокоєння щодо виходу США з угоди. Але наголосили на тому, що «двері для США залишаються відкритими». Міжнародна реакція була стримано-критичною: попри занепокоєння, більшість держав підкреслювали важливість подальшої співпраці та залишали можливість для повернення США до глобальних екологічних ініціатив. Це свідчило про прагнення зберегти єдність у боротьбі зі зміною клімату, навіть за умов політичних розбіжностей. На внутрішньому рівні рішення також спричинило неоднозначну реакцію. Частина політичних еліт і регіональних лідерів відкрито не підтримала такий крок, що продемонструвало відсутність єдиної позиції всередині країни. Більшість губернаторів округів США негативно прокоментували рішення президента щодо виходу з угоди. А такі регіони як Колумбія та Гаваї заявили про продовження реалізації затвердженої ООН екологічної політики щодо CO₂. Зокрема, окремі штати та адміністративні одиниці фактично дистанціювалися від федерального рішення, заявивши про намір і надалі дотримуватися міжнародних екологічних стандартів. Значна частина населення сприйняла цей крок критично, розцінюючи його як відмову від глобальної відповідальності у боротьбі зі зміною клімату. У багатьох містах США відбувалися масові акції протесту, організовані екологічними активістами, студентами та громадськими організаціями. Люди виходили на

³⁶ Trimble A. Trump EPA Repeals Endangerment Finding, Abandoning Responsibility to Protect Americans from Climate Pollution. Earthjustice. URL: <https://earthjustice.org>

мітинги з вимогами перегляду рішення та повернення країни до міжнародної кліматичної співпраці. Особливо активною була молодь, яка використовувала соціальні мережі як інструмент мобілізації та поширення інформації про потенційні наслідки виходу з угоди. Паралельно спостерігалася й інша тенденція: частина громадян підтримувала рішення уряду, аргументуючи це необхідністю захисту національної економіки, робочих місць і зменшення зовнішнього впливу на внутрішню політику США. Така позиція часто базувалася на скептичному ставленні до масштабів кліматичних змін або до ефективності міжнародних угод. Таким чином, реакція американського суспільства була неоднорідною та відображала глибоку поляризацію поглядів. З одного боку, активізувалися екологічні рухи та громадянська участь у захисті довкілля, а з іншого — посилилися настрої екологічного скептицизму, що ставлять під сумнів доцільність глобальних кліматичних ініціатив.

Ще одним сучасним прикладом яскравої суспільної реакції на екологічну політику уряду США є ситуація навколо проекту «Віллоу». Цей проект, ініційований компанією ConocoPhillips за адміністрації Дональда Трампа, передбачає масштабне видобування нафти на території Аляски, зокрема в межах Національного нафтового резерву. Його реалізація розглядається як важливий крок для енергетичної безпеки США, однак водночас викликає значні занепокоєння через потенційний негативний вплив на клімат і місцеві екосистеми. Реакція не лише американського, але й світового суспільства на можливість затвердження реалізації проекту Віллоу була однією з наймасштабніших порівняно з іншими екологічними активізмами. Активізація громадськості відбувалася як у традиційних формах протесту, так і в цифровому середовищі. Особливо помітною стала роль соціальних мереж у мобілізації молоді та поширенні інформації про можливі екологічні наслідки проекту. Активність поширення інформації про загрозу була надзвичайно високою в соціальних мережах (Особливо в TikTok). Також проходили страйки перед Білим домом. Це призвело до надсилання громадянами великої кількості листів із протестами проти проекту та до підписання петиції 5,3 мільйонами осіб.

Earthjustice заявили про підготовку юридичних аспектів їхніх заперечень впровадження проєкту Willow. Також було створено петицію, яку підписали більше 5 мільйонів американців³⁷. Водночас реакція суспільства не була однозначною, що відображає складність екологічної політики в умовах економічних інтересів. Важливо зазначити, що окрім противників були й прихильники проєкту. Безпосередньо певна кількість мешканців Аляски підтримували ініціативу бурення палива, адже це передбачає збільшення кількості робочих місць та рівня життя в регіоні. Частина населення, зокрема місцеві жителі Аляски, розглядали проєкт як можливість для розвитку регіону. Таким чином, ситуація навколо проєкту «Віллоу» демонструє поляризацію суспільної думки щодо екологічної політики: з одного боку — глобалізований екологічний активізм, а з іншого — локальні економічні інтереси. Це також підкреслює, що сучасні екологічні рішення уряду викликають не лише підтримку чи спротив, але й формують ширші дискусії про баланс між економічним розвитком і збереженням довкілля.

Таким чином, реакція американського суспільства на реалізацію екологічної політики урядом є неоднорідною та відображає високий рівень суспільної поляризації. З одного боку, значна частина громадськості підтримує екологічні ініціативи, організовує протести та виступає за посилення кліматичної політики. З іншого боку, частина населення підтримує екологічний скептицизм, аргументуючи це необхідністю захисту економічних інтересів, робочих місць і національного суверенітету. Це свідчить про те, що екологічна проблематика у США давно вийшла за межі суто природоохоронного питання та стала елементом ширших політичних і суспільних суперечностей.

3.3 Вплив корпоративного лобізму на кліматичний дискурс

Екологічний скептицизм у США є результатом не одного, а сукупності взаємопов'язаних чинників. Поширення екологічного скептицизму у США

³⁷ Ahk S. Biden Administration and ConocoPhillips: say no to the willow project! [Петиція]. Change.org. URL: <https://c.org/mVFBMVQ9jJ>

зумовлене поєднанням історичних, політичних, соціальних та ідеологічних чинників. Історично почалося зародження сучасних ідей внаслідок колонізації американців європейцями, які побачили широкі можливості економічного збагачення завдяки використанню природних ресурсів, вилучення територій у корінного населення та використання рабської праці. Бажання отримати більше і гонитва за збагаченням сформувала експлуатаційне ставлення до природи. Природа розглядалась створеним джерелом задоволення потреб людини. Відповідно розвиток інфраструктури дав змогу захоплювати це джерело швидше і більше. І подібні ідеї поширювалися президентами повз роки. Рузвельт розглядав природні ресурси як важливий фактор для процвітання економічних показників. Пінчот висунув пропозицію свого погляду на консервацію – використання максимальної кількості природних ресурсів протягом тривалого терміну для максимальної користі багатьох людей. Він навіть підтримав ідею затоплення долини. Пояснював він своє рішення потребою у виготовленні більшої кількості електроенергії для міста. Баллінджер пропонував передати території Аляски у приватні руки замість створення там лісового заповідника.

Однією з ключових причин є глибока суспільно-політична поляризація, витоки якої сягають трансформацій 1960–1970-х років. У цей період відбулися суттєві зміни у сфері громадянських прав, гендерної рівності, ролі держави та моральних цінностей. Реакцією на ці зміни стало формування консервативного спротиву, який згодом трансформувався у стійке ідеологічне протистояння. У такому контексті проблема зміни клімату перестала бути виключно науковою і набула політичного забарвлення, ставши частиною ширшої «культурної війни»³⁸ поряд з питаннями абортів, контролю над зброєю чи прав меншин.

Звичайно, важливою причиною є специфічна історико-культурна модель взаємодії з природою. Вона базується на уявленні про природу як невичерпне джерело ресурсів і економічного зростання. Такий підхід формувався ще з часів коли сформувалося ставлення до природи як до чогось, що можна безкінечно

³⁸ Viala-Gaufrey J. Why is climate scepticism so successful in the United States? The Conversation / Academic rigour, journalistic flair. URL: <https://theconversation.com>

експлуатувати, що передбачає активне використання природних багатств як основу національного добробуту³⁹. У сучасних умовах це трансформується у підтримку політики, спрямованої на розширення видобутку ресурсів і зменшення екологічних обмежень. Відповідно, кліматичні ініціативи, які передбачають обмеження цієї діяльності, сприймаються як економічно не вигідні та ідеологічно неприйнятні. Крім того, скептицизм підсилюється особливостями історичного сприйняття природних явищ: частина населення розглядає екстремальні погодні події як природні цикли, а не як наслідок кліматичних змін. Поширення інформації про такі події через сучасні медіа іноді сприймається як штучне нагнітання проблеми, що також знижує рівень довіри до кліматичного дискурсу.

Важливу роль відіграє і фактор довіри — як до науки, так і до інституцій⁴⁰. Це має глибоке історичне коріння в американському суспільстві. Оскільки більшість громадян не має можливості самостійно перевірити наукові дані щодо клімату, їхнє ставлення формується на основі довіри до експертів. У США ця довіра є нерівномірною: хоча загалом рівень довіри до науки високий, у питаннях клімату спостерігається значний розрив між політичними таборами. Скепсис щодо наукових висновків часто поєднується з недовірою до уряду та міжнародних організацій, що підсилює відторгнення глобальних кліматичних ініціатив. Особливо це характерно для частини консервативного електорату, яка сприймає міжнародне співробітництво як загрозу національному суверенітету. Традиційна недовіра до «еліти» — включаючи науковців, експертів і академічні кола — поєднується з впливом релігійних та бізнес-орієнтованих цінностей. Істотним фактором є також сприйняття інформації суспільством. Частина населення критично реагує на риторику «кліматичної кризи», сприймаючи її як перебільшену або політично вмотивовану. Такий розрив між науковим дискурсом і особистим досвідом громадян сприяє виникненню сумнівів щодо достовірності поданої інформації та намірів тих, хто її поширює. Додатково це підсилюється

³⁹ Pasquini G., Spencer A., Tyson A., Funk C. Why Some Americans Do Not See Urgency on Climate Change. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/science>

⁴⁰ How Mistrust Shapes Climate Change Denial in the US. Climate Adaptation Platform. URL: <https://climateadaptationplatform.com>

недовірою до медіа, які часто сприймаються як заангажовані джерела. Важливу роль відіграють і ціннісні орієнтири американського суспільства. Значна частина громадян надає пріоритет індивідуальній свободі та економічній автономії, що зумовлює критичне ставлення до кліматичних ініціатив, які передбачають обмеження або регулювання (наприклад, у сфері транспорту чи енергетики). Негативна реакція на потенційні заборони традиційних технологій свідчить про сприйняття екологічних заходів як втручання у приватне життя.

Важливим чинником стала й висока політична поляризація американського суспільства. Питання зміни клімату поступово перетворилося на елемент ідеологічного протистояння між прихильниками більш активного державного регулювання та прихильниками мінімального втручання держави в економіку. У такому контексті екологічний скептицизм часто використовувався як аргумент проти розширення повноважень федерального уряду. Додатковим фактором політизації стало те, що саме представники Демократичної партії першими активно просували кліматичний порядок денний. Запропоновані ними механізми — такі як вуглецеві податки, система квотування викидів (cap-and-trade) чи обмеження споживання енергії — передбачають значну роль держави у регулюванні економіки. Для консервативної частини суспільства це суперечить базовим цінностям, зокрема принципам вільного ринку, мінімального державного втручання та індивідуальної свободи. У результаті екологічна політика почала сприйматися не як необхідність, а як загроза економічним інтересам і способу життя. Важливу роль відігравали й регіональні особливості країни. У штатах, економіка яких значною мірою залежала від видобутку вугілля, нафти чи газу екологічні обмеження сприймалися як загроза зайнятості праці, місцевим бюджетам та соціальній стабільності. Це сприяло підтримці політиків, які виступали проти кліматичного регулювання або вимагали його послаблення.

Однією з ключових причин поширення екологічного політичного скептицизму у США є особливість взаємодії між політичною системою та великим бізнесом. Особливо це стосується галузей, пов'язаних із видобутком нафти, природного газу, вугілля та енергоємного виробництва. Американська

модель фінансування виборчих кампаній традиційно передбачає значну роль приватних внесків, діяльності політичних комітетів та лобістських структур. Для цих секторів посилення екологічного законодавства, запровадження обмежень на викиди парникових газів або перехід до відновлюваних джерел енергії часто означає додаткові витрати. Саме тому частина корпоративних акторів є зацікавлена у перешкодженні або відтермінуванні запровадження кліматичних реформ. Великі енергетичні корпорації мають можливості впливати на формування державної політики, підтримуючи кандидатів і політичні сили, які захищають їхні економічні інтереси. Одним із механізмів такого впливу стало фінансування аналітичних центрів, медійних платформ і громадських організацій, які ставили під сумнів масштаби зміни клімату, роль людини у цьому явищі або економічну доцільність екологічних реформ. Це у свою чергу створювало умови для поширення сумнівів серед виборців і політиків.

Окремою причиною є геополітичний аспект. Певна група американських політиків розглядає кліматичну політику як інструмент міжнародної економічної конкуренції, насамперед у контексті відносин із Китаєм та іншими індустриальними державами. Тому екологічні обмеження подавалися як фактор, що послаблює конкурентоспроможність США на світовому економічному та ресурсному ринку.

Отже, поширення екологічного скептицизму у США зумовлене сукупністю історичних, політичних, економічних та ідеологічних чинників. Важливу роль у цьому процесі відіграють історично сформоване ставлення до природи як до ресурсу економічного розвитку, висока політична поляризація, недовіра до державних і міжнародних інституцій, а також вплив великого бізнесу та енергетичних корпорацій. Додатковим чинником є сприйняття кліматичної політики як загрози економічній конкурентоспроможності США та втручання у принципи вільного ринку й індивідуальної свободи.

РОЗДІЛ 4

НАСЛІДКИ ЕКОЛОГІЧНОГО СКЕПТИЦИЗМУ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

4.1 Дестабілізація міжнародної системи екологічної безпеки внаслідок курсу США

Обраний курс екологічної політики, що характеризується зростанням скептицизму щодо кліматичних змін, має суперечливий вплив на внутрішню та міжнародну ситуацію у Сполучених Штатах. Фундаментальним для розвитку наслідків є поступове послаблення інституційної здатності держави у сфері екологічного регулювання та наукового забезпечення політики. Скорочення фінансування, обмеження діяльності дослідницьких установ і тиск на академічну спільноту підривають основу для формування обґрунтованих рішень, що базуються на наукових даних. Це у свою чергу призводить до зниження ефективності реагування держави на природні катастрофи. Ослаблення спеціалізованих агентств і скорочення їх кадрового потенціалу створюють загрозу для безпеки населення, особливо в умовах зростання частоти екстремальних погодних явищ. ООН опублікувала звіт в якому йдеться про ймовірні наслідки, які можуть спіткати світову спільноту до 2040 року⁴¹. Серед прогнозованих наслідків називають неврожай через посухи, пожежі та затоплення країн. Методи запобігання або відтермінування глобальних катастроф будуть коштувати великих зусиль та ресурсів. Враховуючи економічний і політичний вплив США, досягнення глобальних кліматичних цілей значною мірою залежить від їхньої участі. Адже вони ті, хто може масштабно вплинути на зменшення кількості викидів та допомогти іншим країнам досягти цього.

⁴¹ Brangham W. World needs to make near-revolutionary change to avoid imminent climate disaster. Is there hope? PBS News. URL: <https://www.pbs.org/newshour/show/world-needs-to-make-near-revolutionary-change-to-avoid-imminent-climate-disaster-is-there-hope>

У першу чергу екологічний скептицизм впливає на екологічний вимір. Ослаблення регуляторної політики у сфері охорони довкілля, розширення доступу до природних ресурсів і підтримка видобувної промисловості призводять до підвищення антропогенного навантаження на екосистеми. Це може проявлятися у зростанні рівня забруднення повітря, води та ґрунтів, скороченні біорізноманіття, а також деградації природних територій. Особливо чутливими до таких змін є заповідні зони, які втрачають свій охоронний статус або зазнають часткової трансформації під економічні потреби. За змістом запроваджених законів певна кількість заповідних територій було привласнено державою для експлуатації задля економічного благополуччя Америки. Розширення доступу до природних територій для видобувної діяльності та інших економічних цілей призвело до зміни підходів у використанні заповідних земель. У довгостроковій перспективі це створює ризики не лише для окремих екосистем, але й для глобального екологічного балансу. Крім кліматичного аспекту, значну увагу міжнародної наукової спільноти привертає вплив подібної політики на біорізноманіття. Науковці занепокоєні не лише фактом забруднення довкілля, але й дуже стурбовані знищенням середовища існування для видів, що зможе значно зменшити їхню популяцію або вплинути на міграційні маршрути тварин. Знищення природних середовищ існування має довготривалі наслідки, оскільки впливає на екосистеми, які не мають державних кордонів. Це створює додаткові виклики для міжнародного співробітництва у сфері охорони природи.

Екологічна політика, сформована в період адміністрації Дональда Трампа, мала наслідки, які проявилися не лише у сфері довкілля, але й у соціальному та культурному вимірах американського суспільства. Вони включають як негативні наслідки, пов'язані з деградацією природного середовища, так і певні позитивні зміни у громадській свідомості. З позитивних наслідків можна виділити поширення освіченості громади у даній тематиці та формування екологічної свідомості щодо проблеми у суспільстві. Екологічна проблематика поступово займає важливе місце в суспільному дискурсі, впливаючи на освіту, медіа та повсякденну поведінку людей. Зростає інтерес до тем сталого розвитку,

відповідального споживання та збереження природи. Особливо помітною є роль молодого покоління, яке дедалі частіше виступає рушійною силою екологічних ініціатив. Незважаючи на суперечливість політичного курсу, він фактично стимулював активізацію громадського інтересу до екологічних питань. Зростає кількість інформаційних кампаній, освітніх ініціатив і публічних дискусій, що сприяло формуванню більш обізнаного та залученого суспільства. Також екологічна політика впливає на формування нових моделей поведінки. Зростає популярність екологічно відповідального способу життя, що включає в собі зменшення споживання ресурсів, використання альтернативних джерел енергії та підтримку екологічних ініціатив. Водночас існує й протилежна тенденція, коли частина населення свідомо ігнорує екологічні обмеження, вважаючи їх надмірними або економічно не вигідними. Екологічний скептицизм проявляється у недовірі до наукових висновків, сумнівах щодо масштабів кліматичних змін або критичному ставленні до міжнародних екологічних угод. У певних соціальних групах такі настрої стають частиною ідентичності та політичної позиції, що ускладнює досягнення суспільної згоди щодо екологічних питань. Рішення, які сприймаються як такі, що ігнорують наукові дані або громадські інтереси, можуть підірвати легітимність влади в очах суспільства. У результаті формується поляризація: частина громадян підтримує економічно орієнтований підхід, тоді як інша активно виступає за посилення екологічних стандартів. Це призводить до зростання громадянської активності, протестних рухів і ширшого залучення суспільства до політичних процесів. З одного боку, дерегуляція та розвиток енергетичного сектору можуть сприяти створенню нових робочих місць, економічному зростанню окремих регіонів і підвищенню рівня життя населення. З іншого боку, ці процеси нерідко супроводжуються загостренням соціальної нерівності та конфліктами інтересів. Населення, яке проживає близько до зон видобування або промислової діяльності, частіше зазнає негативного впливу забруднення, що може позначатися на стані здоров'я та якості життя. Забруднення призведе до збільшення випадків респіраторних та серцево-судинних захворювань, які часто пов'язані з якістю довкілля. Водночас інші

групи населення отримують економічні вигоди, що створює підґрунтя для соціальної напруги.

Обраний Д. Трампом курс екологічної політики спричинив серйозні зміни не лише у внутрішній політиці США, але й перебудував міжнародну екологічну стабільність. На міжнародному рівні екологічний скептицизм США має значно ширші наслідки, виходячи за межі національного контексту. Як один із ключових акторів глобальної кліматичної політики, Сполучені Штати відіграють системоутворюючу роль у формуванні міжнародного порядку денного. Відмова від активної участі в кліматичних ініціативах та перегляд міжнародних зобов'язань послаблюють ефективність глобальних механізмів боротьби зі зміною клімату. Зменшення фінансової підтримки міжнародних екологічних програм і обмеження участі у багатосторонніх форматах співпраці призводять до послаблення глобального лідерства США у сфері екологічної політики, що не завжди компенсується діями інших країн. Це у свою чергу уповільнює реалізацію глобальних кліматичних цілей та ускладнює координацію зусиль міжнародної спільноти. Відмова США від активної участі у кліматичних ініціативах стимулювала інші держави переглядати власні підходи: частина країн посилила свої зобов'язання, прагнучи компенсувати відсутність американського лідерства, тоді як інші, навпаки, отримали підґрунтя для більш скептичного ставлення до міжнародних екологічних угод. Це суттєво вплинуло на можливості країн, які розвиваються. Окрім відмови від виділення коштів на реалізацію власних екологічних зобов'язань, Д. Трамп підписав указ про скасування фінансової допомоги на екологічні ініціативи для країн, що розвиваються. Відповідно всесвітній процес боротьби з викидами вуглецю вимушений зменшити темпи свого можливого потенціалу»⁴². Скорочення фінансової підтримки означало уповільнення реалізації кліматичних програм у державах, які значною мірою залежать від зовнішнього фінансування. У результаті це послабило глобальні

⁴² Duffau É. The attacks of the Trump II administration on climate, the environment, and biodiversity. IRIS. URL: <https://www.iris-france.org>

зусилля щодо зниження викидів і поставило під сумнів ефективність міжнародної координації у сфері кліматичної політики.

Обмеження наукового обміну та скорочення участі у міжнародних дослідницьких проєктах негативно впливає на розвиток глобальної кліматичної науки. Втрата доступу до даних, технологій і спільних досліджень знижує якість прогнозування та ефективність рішень у сфері адаптації до кліматичних змін. У ширшій перспективі така політика може сприяти формуванню тенденції до фрагментації міжнародного екологічного співробітництва, де окремі держави починають діяти ізольовано або відповідно до власних короткострокових інтересів. Це підвищує ризики поглиблення глобальної кліматичної кризи та знижує шанси на досягнення узгоджених міжнародних цілей.

Крім того, згортанням кліматичних ініціатив та фінансувань досліджень відбулося звільнення тисячі спеціалістів. Зменшення фінансування наукових і екологічних проєктів спричинило скорочення робочих місць у цій сфері. Це вплинуло не лише на економічне становище фахівців, але й на загальний рівень розвитку досліджень, пов'язаних із кліматом і довкіллям у США. Паралельно з цим посилювався контроль над внутрішньою позицією державних службовців щодо екологічної політики. Уряд оприлюднив лист-заяву, в якій йшлося про нульову толерантність до бунтарів проти порядку денного адміністрації. Така риторика свідчила про прагнення обмежити внутрішню критику та забезпечити єдність у реалізації обраного політичного курсу. Це могло впливати на рівень відкритості дискусій у державних структурах і стримувати альтернативні погляди. Окремим проявом напруженості всередині державного апарату стали конфлікти між працівниками екологічних установ і керівництвом. 139 Працівників екологічного департаменту, які писали лист-незгоду⁴³ з рішеннями президента щодо екологічної політики, було відправлено в адміністративну відпустку⁴⁴ EPA.

⁴³ Valerie V. US environment agency employees say Trump administration undermining mission. Reuters. URL: <https://www.reuters.com/>

⁴⁴ Singh K. US environmental agency puts 139 employees on leave after they criticized Trump's policies. Reuters. URL: <https://www.reuters.com>

Окремим напрямом міжнародного впливу стала підтримка розвитку видобувної енергетики, що також має транснаціональні екологічні наслідки. За підрахунками адміністрації, річна кількість видобутої нафти буде дорівнювати викиду 9,2 метричних тонн H₂O. Це приблизно дорівнюватиме збільшенню кількості паливних автомобілів на дорогах на 2 мільйони одиниць. Такі обсяги викидів не обмежуються впливом лише на територію США, адже зміна клімату є глобальним явищем. Відповідно, зростання викидів у одній із провідних економік світу має прямий вплив на міжнародні зусилля зі стримування глобального потепління.

У міжнародному вимірі екологічний скептицизм США посилює напруження у сфері транскордонного природокористування. Зокрема, історично сформовані угоди щодо розподілу водних ресурсів між США та Мексикою зазнають дедалі більшого тиску через поглиблення посух і зменшення кількості опадів. Це змушує обидві сторони інтенсивніше використовувати підземні води, що загрожує виснаженням ресурсної бази та ускладнює двосторонню співпрацю⁴⁵. У довгостроковій перспективі прогнозоване посилення кліматичних змін, зокрема ймовірність тривалих мегапосух, може призвести до масштабних соціально-економічних потрясінь у регіоні. Наслідком цього стане зростання міграційних потоків із Центральної Америки до США⁴⁶, що створить додаткові виклики як для міжнародних відносин, так і для внутрішньополітичної стабільності країни.

Екологічний скептицизм у США спричинив послаблення екологічного регулювання, зростання екологічних ризиків та суспільної поляризації. На міжнародному рівні це послабило глобальне кліматичне лідерство США, ускладнило міжнародну співпрацю та негативно вплинуло на реалізацію світових кліматичних ініціатив.

⁴⁵ Дяконов І. Адміністрація Трампа скасувала екологічні обмеження для нафтовиків у Мексиканській затоці. Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua>

⁴⁶ Reed D. How Climate Change and Resource Scarcity Are Upending World Politics. The Epoch Times. URL: <https://www.theepochtimes.com>

4.2 Роль кліматичної грамотності у подоланні скептицизму

Проблемою наявності екологічного скептицизму є безпосереднє прогресування вже наявних наслідків кліматичних змін та неможливість їхнього усунення у майбутньому. Для регулювання екологічної політики необхідно враховувати і запроваджувати методи боротьби з наслідками кліматичних змін або наслідки нехтування реалізації екологічної політики. Тож необхідно розуміти, що саме провокує розвиток екологічного скептицизму та розробляти методи їхнього перешкоджання на громадянському та державному рівні.

На громадянському рівні низький рівень кліматичної грамотності призводить до нерозуміння причин і наслідків кліматичних змін, що створює сприятливе середовище для поширення скептицизму. На політичному рівні проблема полягає не стільки у відсутності інформації, скільки у її неповноті та відсутності прикладного, політично відповідного формату. Причини є радше загальнопоширеними та мають системний характер. Це говорить про те, що до загальних тенденцій можна знайти і засоби їхнього регулювання. Наприклад у цьому випадку для громадян ефективним є впровадження системної кліматичної освіти. Інтеграція тем кліматичних змін у навчальні програми шкіл та університетів сприяє формуванню науково обґрунтованого світогляду ще з раннього віку. Особливу роль відіграє міждисциплінарний підхід, коли кліматична проблематика розглядається не лише в межах природничих наук, а й у соціальному, економічному та політичному контекстах. Варто подавати кліматичну проблематику через призму безпеки, економіки та здоров'я. Це дозволяє уникнути спрощеного сприйняття проблеми та зменшує вразливість до маніпуляцій і дезінформації. Окрім навчальних програм у школах варто і розвивати програми неформального навчання, із акцентом на критичне мислення та аналіз інформації. А для політичних діячів важливо розвивати спеціалізовані освітні програми, брифінги та тренінги, які трансформують наукові дані у практичні управлінські рішення. Це дозволить зробити кліматичну тематику не

абстрактною, а безпосередньо пов'язаною з політичною практикою. Але як для громади, так і для політичних діячів важливо проводити наукові паралелі між процесами, які вже відбуваються, їхніми джерелами виникнення та наслідками, які виникнуть внаслідок цього.

Не менш важливу роль відіграють економічні чинники. Аналіз дій та підходів різних президентів США щодо запровадження екологічної політики показало існування спільних тенденцій у кожній каденції. Існування спільних проблем зумовлює можливість знаходження спільних рішень для їхнього подолання. Можемо спостерігати, як всі лідери, які були проти запровадження екологічної політики на належному рівні, аргументували своє рішення ризиком скорочення великої кількості робочих місць, що у свою чергу матиме негативний вплив на економіку країни та на благополуччя життя людей. У свою чергу, вони починали скорочувати особовий склад діячів екологічного вектору. Тому просування кліматичної грамотності має супроводжуватися демонстрацією економічних переваг «зеленої» трансформації — створення нових робочих місць, розвиток інноваційних технологій, підвищення енергетичної безпеки. Політики мають відійти від сприйняття деяких дій як таких, що вирішують проблеми клімату чи екосистем. Варто дивитися на ці дії з точки зору появи нових можливостей та робочих місць. Наприклад, скорочення робочих місць у галузях видобувної промисловості можна компенсувати появою нових робочих місць у секторі відновлюваної енергетики. Можна розвивати системи управління водними ресурсами, системи захисту узбереж та відновлення екосистем. Це у свою чергу створить довгострокову економію для держави, адже зменшить витрати на ліквідацію наслідків катастроф, спричинених повеннями та посухами. Сюди ж можна віднести скептицизм щодо переходу на електромобілі. Багато лідерів (здебільшого республіканців) висловлювали побоювання, що такий перехід зробить їх більш залежними від Китаю та зменшить попит на їхнє машинне виробництво, що знизить їхню конкурентоспроможність. Але можна дивитися на це з позиції розвитку нової галузі промисловості в США та вивід її на світовий ринок, що у свою чергу гарантує відкриття нових можливостей

експорту та залучення інвестицій. А також знизить витрати домогосподарства на паливо з розвитком зарядних електростанцій. А розвиток переробної індустрії зможе не лише створити нові робочі місця, а й створити нові ринки, що у свою чергу буде розвивати бізнес, внутрішню економіку та створювати конкурентоспроможну продукцію на світовій арені. Такий підхід дозволяє змінити сприйняття кліматичної політики з загрози на можливість. Такий підхід буде ефективним і для енергетично залежних регіонів. Потрібно створювати нові підприємства у таких регіонах, проводити перекваліфікацію працівників та забезпечити фінансовою підтримкою громадян. А для мотивації підприємцям потрібно запроваджувати податкові стимули для бізнесів, що інвестують у “зелені” проекти.

Звісно, одним з основних причин поширення кліматичного скептицизму як серед населення, так і серед політичних діячів є політичний фактор. Політизація кліматичних змін у США, зокрема їх прив’язка до партійної ідентичності, сприяє формуванню стійких скептичних установок серед певних груп населення. У цьому контексті важливою є деполітизація кліматичного дискурсу та просування його як питання національної безпеки, економічного розвитку і добробуту громадян. Залежна від адміністрації нерівномірна участь США у міжнародних кліматичних ініціативах підриває послідовність політики та створює простір для скептицизму як серед політиків, так і серед громадян. Тож важливо, щоб незважаючи на результати виборів, політичні діячі штатів продовжували запровадження рішень, які будуть підтримувати та розвивати громадську обізнаність щодо глобальності кліматичних змін та ролі США у їхньому вирішенні.

Важливим є і вплив медіапростору. Громадяни часто отримують інформацію через ідеологічно орієнтовані джерела, тоді як політики використовують медіа як інструмент мобілізації прихильників, навіть ціною викривлення наукових фактів. Це може сприяти поширенню дезінформації та політизації кліматичних питань. Для регулювання цього фактору необхідно посилювати роль наукової журналістики, фактчекінгу та популяризації

кліматичних знань у доступній формі на громадянському рівні. На політичному рівні доцільним є створення інституційних механізмів комунікації між науковцями і політиками. Це можуть бути експертні ради, аналітичні платформи тощо. Необхідно також підвищити відповідальність за поширення дезінформації, адже важливо формувати середовище, в якому маніпуляція кліматичною тематикою стає політично ризикованою.

Ще однією причиною поширення екологічного скептицизму є соціокультурний фактор. Ставлення до кліматичних змін формується не лише на основі наукових даних, а й через систему цінностей, ідентичність та соціальні норми. Недовіра до науки, вплив релігійних переконань, локальна ідентичність та культурні чинники можуть сприяти запереченню кліматичних змін. Спостерігається зниження довіри до наукових інституцій, що частково пов'язано з політизацією науки. Для частини населення кліматологія сприймається не як об'єктивна галузь знань, а як інструмент політичного впливу. Це особливо характерно для консервативних спільнот, де наукові висновки можуть трактуватися як такі, що суперечать традиційним цінностям або економічним інтересам. Релігійні ж переконання у деяких випадках формують альтернативне бачення ролі людини у природі. Наприклад, у певних протестантських громадах поширене уявлення про божественний контроль над світом, що може знижувати сприйняття антропогенного впливу на клімат або ж зменшувати відчуття відповідальності за екологічні наслідки. Ці фактори впливають як на громадян, так і на політичних діячів, які орієнтуються на свої громади. На громадянському рівні ефективним є залучення лідерів думок - місцевих авторитетів, релігійних діячів, громадських активістів. Такі особи мають вищий рівень довіри, ніж федеральні інституції чи науковці. Якщо вони підтримують ідеї кліматичної відповідальності, це сприяє зміні ставлення у громаді. Особливо перспективним є розвиток концепції "екологічної відповідальності як морального обов'язку", що включає у себе ідею "догляду за створеним світом". А такий підхід добре узгоджується з релігійними цінностями. На політичному ж рівні важливо

враховувати специфіку регіонів і адаптувати кліматичну політику до місцевого контексту, що підвищує її прийнятність і зменшує опір.

Поширення кліматичного скептицизму зумовлюється низьким рівнем кліматичної грамотності, економічними страхами, політизацією проблеми, впливом медіа та соціокультурними чинниками. Для подолання цих тенденцій необхідні розвиток освіти, ефективна комунікація науки й політики, підтримка «зеленої» економіки та деполітизація кліматичного дискурсу.

4.3 Адаптація американського досвіду для стратегій післявоєнного екологічного відновлення України

Дослідження причин та наслідків поширення екологічного скептицизму у США дозволяє сформулювати низку важливих висновків для України, особливо в умовах сучасних глобальних кліматичних викликів, післявоєнного відновлення та інтеграції до європейського політичного й економічного простору. Американський досвід демонструє, що екологічний скептицизм здатний суттєво впливати не лише на внутрішню екологічну політику держави, а й на її міжнародний авторитет, економічну стабільність та суспільну єдність. Звісно, у період повномасштабної війни росії проти України питання екологічної політики не займає пріоритетне місце у порядку денному країни. Адже всі ресурси йдуть на захист держави, а базова потреба у безпеці та впевненості у завтрашньому дні і зовсім відсутня. Але ми маємо розуміти, що війна сильно вплинула на нашу екосистему і це буде один з етапів післявоєнного відновлення України. Саме тому Україні важливо врахувати потенційні ризики ще на етапі формування власної довгострокової кліматичної стратегії.

Одним із ключових висновків є необхідність розвитку кліматичної грамотності серед населення та політичних еліт вже на сучасному етапі розвитку держави. Досвід США показує, що недостатній рівень обізнаності щодо причин та наслідків кліматичних змін створює сприятливі умови для поширення дезінформації та політичних маніпуляцій. Для України це означає необхідність інтеграції кліматичної тематики у систему освіти, розвитку програм

неформального навчання, а також популяризації наукових знань через медіа та громадські ініціативи. Важливо, щоб кліматичні питання розглядалися не лише як екологічна проблема, а і як питання економічної безпеки, здоров'я населення, енергетичної незалежності та національної безпеки держави. Для запровадження цього не потрібно чекати на закінчення війни. Адже по закінченню війни ми вже маємо застосовувати певні дії для відновлення нашої екосистеми. А важливу роль у цьому процесі відіграватиме освічена молодь та громада.

Важливим є також необхідність деполітизації кліматичної проблематики. Американський приклад демонструє, що прив'язка екологічної політики до партійної боротьби може призвести до нестабільності державного курсу та зниження довіри суспільства до екологічних ініціатив. Для України важливо забезпечити спадковість кліматичної політики незалежно від зміни політичної влади. Кліматична стратегія має сприйматися як довгостроковий національний інтерес, а не як елемент політичної конкуренції.

Однією з головних причин екологічного скептицизму у США стали побоювання щодо втрати робочих місць, економічного спаду та зниження конкурентоспроможності держави. Україна може врахувати цей досвід під час післявоєнного відновлення економіки. Екологічна модернізація повинна подаватися не як система обмежень і витрат, а як можливість для економічного розвитку, створення нових робочих місць та залучення інвестицій. Для післявоєнного відновлення важливо враховувати необхідність відновлення як міст так і екології з її природокультурними зонами, які зазнали значних уражень. Безпосередньо можна розвивати переробну промисловість. Таким чином можна зменшити витрати на імпорт та закупку іноземної сировини для створення продукції, використовуючи доступні надлишкові ресурси; можна створити нові робочі місця та прискорити відновлення природокультурних місць. Водночас це допоможе зменшити навантаження на екологію модернізувавши тонни відходів пластику на продукцію вторинного використання для громадської інфраструктури, наприклад.

Дуже важливо інтегрувати кліматичний фактор у загальну економічну стратегію держави. Тут йдеться не лише про розвиток переробної промисловості а й про розвиток відновлюваної енергетики, модернізацію енергетичної інфраструктури та систем управління водними ресурсами. Внаслідок цього може розвинутися «зелений» ринок а з ним і «зелена» логістика, яка буде будувати нові регіональні економічні відносини з іншими країнами. Це у свою чергу може стати не лише інструментом екологічної політики, а й джерелом економічного зростання. Особливо актуальним це є для регіонів, економіка яких залежить від традиційної промисловості та енергетики. Як показує досвід США, саме регіони, економічно залежні від викопного палива або традиційної промисловості, найчастіше стають осередками екологічного скептицизму. Для України це особливо актуально з огляду на значну роль важкої промисловості та енергетики у структурі економіки. Тому державна політика повинна передбачати програми перекваліфікації працівників, створення нових підприємств, підтримку малого та середнього бізнесу, а також податкові стимули для інвестицій у “зелені” технології. У випадку українців перехід на відновлювальну енергетику стане не лише корисним засобом боротьби з кліматичними змінами, але й ключем незалежності від зовнішніх обставин під час відключень світла через російські обстріли. З ретроспективи американського досвіду Україні необхідно змінити сприйняття екологічної політики з “витратної” на “інвестиційну”. З американського досвіду можна зробити висновки, що саме економічні страхи часто стають основою політичного та суспільного скептицизму. Тому державна політика має акцентувати увагу на довгострокових економічних перевагах “зеленої” трансформації: розвитку нових ринків, зростанні інноваційного сектору, зниженні енергетичної залежності та підвищенні конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Важливим фактором є і розвиток ефективної комунікації між державою, науковою спільнотою та суспільством. У США значну роль у поширенні екологічного скептицизму відіграли медіа та дезінформація. Для України важливо розвивати наукову журналістику, механізми фактчекінгу та інституційні

платформи співпраці між науковцями й політичними діячами. Це дозволить зменшити вплив маніпуляцій та сприятиме формуванню більш об'єктивного сприйняття кліматичних проблем. Приклад США показує, що ставлення до кліматичних змін формується не лише під впливом науки, а й через систему цінностей, локальну ідентичність та рівень довіри до інституцій. Тож не менш важливим є врахування соціокультурних особливостей суспільства. Ефективним може бути залучення місцевих лідерів думок, громадських активістів, освітян та релігійних діячів до популяризації ідей екологічної відповідальності. Це сприятиме посиленню підтримки українцями кліматичної політики серед громадян та формуванню більш відповідального ставлення до екологічних проблем.

Досвід США демонструє важливість формування послідовної кліматичної політики, незалежної від політичних змін. Для України ключовими напрямками мають стати розвиток кліматичної грамотності, підтримка «зеленої» модернізації економіки, розвиток відновлюваної енергетики та ефективна співпраця держави, науки й суспільства у процесі післявоєнного відновлення.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було проаналізовано особливості формування та розвитку екологічної політики США: визначено прояви та причини поширення екологічного скептицизму, охарактеризовано законодавчі та інституційні механізми природоохоронної діяльності держави, досліджено роль Сполучених Штатів у міжнародних екологічних ініціативах, визначено вплив на внутрішню та міжнародну ситуацію, оцінено роль різних факторів на поширення екологічного скептицизму та сформовані теоритеричні рекомендації для України. На основі поставлених у вступі завдань можна зробити такі висновки.

По-перше, встановлено, що формування екологічної політики США розпочалося ще наприкінці XIX століття як реакція на погіршення санітарних умов життя населення, індустріалізацію та неконтрольоване використання природних ресурсів. Саме екологічні та санітарні проблеми стали поштовхом до розвитку інвайронменталізму, створення перших природоохоронних органів і громадських рухів. У процесі дослідження було визначено, що витoki екологічного скептицизму в США мають глибоке історичне підґрунтя. Ще з періоду колонізації американський континент сприймався як простір для економічного освоєння та необмеженого використання природних ресурсів. Природа розглядалася передусім як джерело матеріального добробуту та інструмент економічного зростання. У подальшому подібне ставлення підтримувалося політичною та економічною елітою держави. Вже на ранньому етапі розвитку природоохоронної політики сформувались два основні підходи до взаємодії людини з природою – консерваціонізм і презерваціонізм. Перший передбачав раціональне використання природних ресурсів, другий – їх максимальне збереження від людського втручання. Консерваціонізм вплинув на формування основи американської екологічної політики та справив значний вплив на подальшу державну стратегію. Особливу роль у становленні екологічної політики США відіграв президент Теодор Рузвельт, який одним із перших почав розглядати охорону довкілля як складову національного розвитку та безпеки

держави. У подальшому екологічна політика США розвивалася хвилеподібно: періоди активного посилення природоохоронних заходів змінювалися етапами пріоритетності економічного зростання та індустріалізації. Особливо це проявилось під час Першої та Другої світових воєн, коли економічні та військові інтереси переважали над екологічними питаннями.

По-друге, дослідження показало, що екологічний скептицизм у США має глибокі історичні, економічні та політичні причини. Однією з основних передумов його поширення стала традиційна орієнтація американської економіки на індустріальний розвиток, використання викопного палива та захист корпоративних інтересів. Протягом XX–XXI століть у США сформувалася суперечність між потребою економічного зростання та необхідністю екологічних обмежень. Саме ця суперечність стала основою для формування скептичного ставлення частини політичних еліт і суспільства до кліматичних ініціатив. Було встановлено, що особливо помітною політизація екологічної проблематики стала з 1980-х років, коли екологічні питання почали чітко розмежовуватися за партійною ознакою. Демократична партія переважно підтримувала посилення природоохоронної політики, міжнародну кліматичну співпрацю та розвиток відновлюваної енергетики. Натомість значна частина представників Республіканської партії розглядала екологічні обмеження як загрозу економічному розвитку, енергетичній незалежності та інтересам бізнесу. Саме з цього періоду почалося активне поширення екологічного скептицизму на державному рівні. Важливу роль у поширенні екологічного скептицизму відіграв і вплив нафтових, газових та промислових корпорацій, які були зацікавлені у збереженні існуючої моделі економіки. Це проявлялося у фінансуванні політичних кампаній, підтримці антиекологічних ініціатив та критиці міжнародних кліматичних угод.

По-третє, було досліджено законодавчі та інституційні засади екологічної політики США. Встановлено, що, незважаючи на відсутність окремих положень про захист довкілля в Конституції США, країна має розвинену систему федерального екологічного законодавства. Основою сучасної екологічної

політики став Закон про національну екологічну політику 1969 року, який започаткував практику оцінювання впливу державних проєктів на довкілля. Саме цей документ став фундаментом для формування сучасної системи екологічного управління. Важливу роль у реалізації природоохоронної політики відіграє Агентство з охорони навколишнього середовища (EPA), створене у 1970 році. Дослідження показало, що EPA стало центральною федеральною структурою у сфері захисту довкілля, яка здійснює контроль за дотриманням екологічного законодавства, розробляє нормативні стандарти та координує екологічну політику на федеральному й місцевому рівнях. Окрім EPA, важливу роль відіграють інші державні інституції, зокрема Бюро океанів та міжнародних екологічних і наукових справ, а також спеціалізовані офіси й управління, які займаються питаннями міжнародної екологічної співпраці, морської політики, охорони природи, науково-технічного розвитку та кліматичної дипломатії.

По-четверте, у ході дослідження було визначено, що екологічна політика США значною мірою залежить від зміни президентських адміністрацій та співвідношення сил у Конгресі. Саме політична приналежність президента значною мірою визначає екологічний курс країни. Демократичні адміністрації, зокрема Білла Клінтона, Барака Обами та Джо Байдена, переважно виступали за посилення кліматичної політики, розвиток міжнародної співпраці та підтримку «зеленої» енергетики. У свою чергу республіканські адміністрації Рональда Рейгана, Джорджа Буша-молодшого та Дональда Трампа робили акцент на економічному розвитку, енергетичній незалежності та зменшенні державного регулювання екологічної сфери. Особливо яскраво нестабільність екологічного курсу США проявилася навколо Паризької кліматичної угоди. США приєдналися до неї за адміністрації Барака Обами, вийшли під час першого президентства Дональда Трампа, знову повернулися за Джо Байдена та повторно оголосили про вихід після повернення Дональда Трампа до влади. Це свідчить про високу залежність екологічної політики США від внутрішньополітичної боротьби та ідеологічних розбіжностей між партіями.

Разом із цим дослідження довело, що навіть за умов посилення екологічного скептицизму окремих адміністрацій природоохоронна діяльність у США не припиняється повністю. Значну роль у підтримці екологічних ініціатив продовжують відігравати штати, місцеві органи влади, судова система, громадські організації та наукова спільнота. Саме тому американська екологічна політика характеризується одночасним співіснуванням проєкологічних та скептичних тенденцій.

По-п'яте, дослідження продемонструвало, що на формування екологічного скептицизму впливає також і неоднорідна реакція суспільства. Частина населення підтримує активну боротьбу зі зміною клімату, розвиток відновлюваної енергетики та міжнародне кліматичне співробітництво. Інша ж частина вважає екологічні обмеження загрозою для економічної стабільності, зайнятості населення та традиційного способу життя. Особливо помітною є ця поляризація у штатах, економіка яких залежить від видобутку вугілля, нафти чи газу. Таким чином, екологічна політика в США постійно перебуває між двома протилежними суспільними запитами — захистом довкілля та збереженням економічних інтересів.

По-шосте, було проаналізовано участь США у міжнародних екологічних ініціативах та визначено її суперечливий характер. З одного боку, США є однією з провідних держав у сфері міжнародної екологічної дипломатії, фінансування природоохоронних програм і розвитку глобальних екологічних механізмів. Країна брала участь у створенні Програми ООН з навколишнього середовища, Глобального екологічного фонду, Монреальського протоколу та інших міжнародних екологічних угод. США також активно підтримують міжнародні дослідження у сфері клімату, моніторинг якості повітря та розвиток екологічних технологій. З іншого боку, було встановлено, що США неодноразово демонстрували вибірковий підхід до міжнародної екологічної співпраці. Країна відмовлялася ратифікувати або повноцінно підтримувати окремі міжнародні екологічні угоди, якщо вони, на думку політичного керівництва, могли зашкодити економічним інтересам держави. Це стосується Конвенції про біологічне

різноманіття, Кіотського протоколу, Базельської та Роттердамської конвенцій. Такий підхід демонструє прагнення США зберігати пріоритет національних економічних інтересів навіть у сфері глобальної екологічної співпраці.

Важливим висновком є те, що екологічний скептицизм у США не завжди означає повне заперечення екологічних проблем. У багатьох випадках йдеться про незгоду зі способами вирішення цих проблем, недовіру до державного регулювання або побоювання економічних наслідків кліматичної політики. Саме тому американський екологічний скептицизм часто має прагматичний характер і ґрунтується на поєднанні економічних, ідеологічних та політичних мотивів. США демонструє, що ефективність екологічної політики залежить не лише від наукових знань і міжнародних зобов'язань, а й від здатності держави поєднувати екологічні цілі з економічними інтересами та суспільною підтримкою. Урахування цих факторів є важливим для формування довгострокової стратегії післявоєнного екологічного відновлення України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Д.Ю. Нікітенко. (2024). Екологічна політика країн світу: національний та наднаціональний Аспекти [Кваліфікаційна магістерська робота]. Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка. <https://reposit.nupp.edu.ua>
2. Д'яконов І. Адміністрація Трампа скасувала екологічні обмеження для нафтовиків у Мексиканській затоці. Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua> (дата звернення: 20.04.2026).
3. Лендейл Дж. «Трампізм без гальм» і «потік свідомості». Чому виступ Трампа в ООН змусив замовкнути. BBC News Україна. URL: <https://www.bbc.com> (дата звернення: 15.01.2026).
4. Леся Василенко. Жодної економіки без екології: нове кліматичне партнерство Байдена, і що з того для України. Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua> (дата звернення 21.05.2026)
5. Т. Ю. Перга. ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА США. ЕПОХА СТАНОВЛЕННЯ: Монографія. НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ ДУ «ІНСТИТУТ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРИЇ НАН УКРАЇНИ». Київ: «Центр учбової літератури», 2020. – 192 с.
6. About SUFS. Stand Up For Science. URL: <https://www.standupforscience.net> (дата звернення: 22.01.2026).
7. Ahk S. Biden Administration and ConocoPhillips: say no to the willow project! [Петиція]. Change.org. URL: <https://c.org/mVFBMVQ9jJ> (дата звернення: 22.01.2026).
8. Associated Press. Trump says climate change not a hoax, but not sure of its source. PBS News. URL: <https://apnews.com/> (дата звернення: 22.12.2025).
9. Barcott B. Changing All the Rules. The New York Times. URL: <https://www.nytimes.com>(дата звернення 19.05.2026)
10. Biden and the environment: what did he achieve? URL: <https://www.carbonclick.com> (дата звернення 09.12.2025)

11. Brad Plumer., Lisa Friedman., Maxine Joselow., Scott Dance. How Trump's First Year Reshaped U.S. Energy and Climate Policy. The New York Times. URL: <https://www.nytimes.com> (дата звернення 09.12.2025)

12. Brangham W. World needs to make near-revolutionary change to avoid imminent climate disaster. Is there hope? PBS News. URL: <https://www.pbs.org/newshour/show/world-needs-to-make-near-revolutionary-change-to-avoid-imminent-climate-disaster-is-there-hope> (дата звернення: 18.05.2026).

13. Bump P. Ted Cruz compares climate change activists to 'flat-Earthers.' Where to begin? The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com> (дата звернення: 18.05.2026).

14. Bureau of Oceans and International Environmental and Scientific Affairs. U.S. Department of State. URL: <https://www.state.gov> (дата звернення: 15.01.2026).

15. Climate and Environment. U.S. Department of State. URL: <https://www.state.gov> (дата звернення: 15.01.2026).

16. Current Trade Agreements With Environmental Chapters. U.S. Department of State. URL: <https://www.state.gov> (дата звернення: 15.01.2026).

17. Daly M. Zeldin tells climate skeptics to 'celebrate vindication' after repeal of baseline climate rule. The Associated Press. URL: <https://apnews.com> (дата звернення: 15.01.2026).

18. Donald J. Trump [@realDonaldTrump]. (2012, 6 листопада). The concept of global warming was created by and for the Chinese in order to make U.S. manufacturing non-competitive [Допис]. X. URL: <https://x.com/realDonaldTrump> (дата звернення: 22.12.2025).

19. Duffau É. The attacks of the Trump II administration on climate, the environment, and biodiversity. IRIS. URL: <https://www.iris-france.org> (дата звернення: 03.02.2026).

20. Ehrenfreund M. A brief guide to what Ted Cruz actually believes. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com> (дата звернення: 22.12.2025).

21. Enforcement. United States Environmental Protection Agency. URL: <https://www.epa.gov> (дата звернення: 19.05.2026).
22. Fletcher M.A., Eilperin J. U.S. Wants No Warming Proposal. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com> (дата звернення: 19.05.2026).
23. Full Transcript: Trump's Paris climate agreement announcement. CBS News. URL: <https://www.cbsnews.com> (дата звернення: 19.05.2026).
24. FY 2026-2030 Strategic Plan. United States. Environmental protection agency. (2026). URL: <https://www.epa.gov> (дата звернення: 19.05.2026).
25. Global Warming. On The Issues: Every political Issue On Every Issue. URL: <https://www.ontheissues.org> (дата звернення: 18.05.2026).
26. Goldenberg S. The Worst of Times: Bush's Environmental Legacy Examined. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com> (дата звернення: 19.05.2026).
27. How Mistrust Shapes Climate Change Denial in the US. Climate Adaptation Platform. URL: <https://climateadaptationplatform.com> (дата звернення: 18.05.2026).
28. Koch Climate Opposition Funding. Greenpeace. URL: <https://www.greenpeace.org> (дата звернення: 18.05.2026).
29. L. Delta Merner. Project 2025 and a Second Trump Term: A Wake-Up Call for Climate Accountability. Union of Concerned Scientists. URL: <https://blog.ucs.org> (дата звернення 09.12.2025)
30. Laws & Regulations. United States Environmental Protection Agency. URL: <https://www.epa.gov> (дата звернення 11.12.2025)
31. Maher M. Nature's New Deal: The Civilian Conservation Corps and the Roots of the American Environmental. URL: <https://dokumen.pub> (дата звернення: 19.05.2026).
32. McGrath M. Trump revokes landmark ruling that greenhouse gases endanger public health. BBC News. URL: <https://www.bbc.com> (дата звернення: 15.01.2026).

33. Media Matters Staff. What Media Should Know About Trump's Reported VP Pick, Indiana Gov. Mike Pence. Media Matters for America. URL: <https://www.mediamatters.org> (дата звернення: 15.01.2026).
34. Mike Pence. DeSmog. URL: <https://www.desmog.com> (дата звернення: 18.05.2026).
35. Office of Environmental Quality. U.S. Department of States. URL: <https://www.state.gov> (дата звернення: 19.05.2026).
36. Pasquini G., Spencer A., Tyson A., Funk C. Why Some Americans Do Not See Urgency on Climate Change. Pew Research Center. URL: <https://www.pewresearch.org/science> (дата звернення: 18.05.2026).
37. Reed D. How Climate Change and Resource Scarcity Are Upending World Politics. The Epoch Times. URL: <https://www.theepochtimes.com> (дата звернення: 15.12.2025).
38. Rosen M., Viveros A. It's 'personal.' What the Stand Up for Science rally meant for attendees. Science News. URL: <https://www.sciencenews.org> (дата звернення: 15.01.2026).
39. Sanders B. Sanders Calls for Probe into Exxon Mobil Claims on Climate Change. U.S. Senator Bernie Sanders. URL: <https://www.sanders.senate.gov> (дата звернення: 15.12.2025).
40. Singh K. US environmental agency puts 139 employees on leave after they criticized Trump's policies. Reuters. URL: <https://www.reuters.com> (дата звернення: 18.05.2026).
41. Song L. Sanders Calls for Investigation of 'Potential Corporate Fraud' by Exxon. Inside Climate News. URL: <https://insideclimatenews.org> (дата звернення: 12.12.2025).
42. Steven Cohen. President Biden's Environmental Record. State of the planet: Columbia Climate School. URL: <https://news.climate.columbia.edu> (дата звернення 09.12.2025)
43. The Origins of EPA.. United States Environmental Protection Agency. URL: <https://www.epa.gov/> (дата звернення 11.12.2025)

44. Trimble A. Trump EPA Repeals Endangerment Finding, Abandoning Responsibility to Protect Americans from Climate Pollution. Earthjustice. URL: <https://earthjustice.org> (дата звернення: 15.01.2026).

45. Valerie V. US environment agency employees say Trump administration undermining mission. Reuters. URL: <https://www.reuters.com> (дата звернення: 19.05.2026).

46. Viala-Gaudefroy J. Why is climate scepticism so successful in the United States? The Conversation / Academic rigour, journalistic flair. URL: <https://theconversation.com> (дата звернення: 15.12.2025).

47. Waldman I. 'Con,' 'scam,' 'hoax': Trump's UN speech on climate. E&E News by Politico. URL: <https://www.eenews.net> (дата звернення: 26.01.2026).